

Brüssel, 17. juuli 2025
(OR. en)

11771/25

Institutsioonidevaheline
dokument:
2025/0550 (COD)

CULT 87	SAN 473
AUDIO 67	IND 286
FREMP 211	COMPET 761
CODEC 1050	PROCIV 103
CADREFIN 113	HYBRID 97
FIN 901	DISINFO 67
IA 93	JAI 1102
JEUN 202	SERVICES 33
EDUC 331	POLGEN 96
CULT HERIT 9	MI 559
SOC 535	RELEX 1031
GENDER 165	INF 118
DIGIT 149	COPEN 225
DATAPROTECT 162	JUSTCIV 136
ANTIDISCRIM 75	DROIPEN 89

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	17. juuli 2025
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2025) 550 final
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, millega kehtestatakse ajavahemikuks 2028–2034 programm AgoraEU ja tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) 2021/692 ja (EL) 2021/818

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2025) 550 final.

Lisatud: COM(2025) 550 final

Brüssel, 16.7.2025
COM(2025) 550 final

2025/0550 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega kehtestatakse ajavahemikuks 2028–2034 programm AgoraEU ja tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) 2021/692 ja (EL) 2021/818

{SEC(2025) 547 final} - {SWD(2025) 550 final} - {SWD(2025) 551 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Euroopa Liit on Euroopa ajaloo ja identiteedi lahutamatuks osaks olevate väärtuste ühendus, mis põhineb Euroopa Liidu lepingul (ELi leping). Nagu on sätestatud ELi lepingu artiklis 2, on need kõigi liikmesriikide ühised väärtused ning hõlmavad demokraatiat, inimõiguste austamist, mittediskrimineerimist, võrdsust, õigusriiki ja pluralismi. Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga on ette nähtud ka kultuuriline mitmekesisus, sõnavabadus, sealhulgas meedia- ja kunstivabadus, ning mitmekesisus.

Euroopa demokraatia elujõulisust aitavad suurendada kodanike osalemine ja kaasatus, läbipaistvus ja vastutus otsuste tegemisel, samuti põhiõiguste ja õigusriigi põhimõtte austamine. Avaliku arvamuse ja vaba arutelu edendamisel on tähtis roll meedial. Euroopa mitmekesisuse edendamiseks ning ühiskonna vastupanuvõime ja vastastikuse mõistmise suurendamiseks on olulised audiovisuaalsisus ning kõik muud kunstilise, kultuurilise ja loomingulise väljenduse vormid, sealhulgas kultuuripärand. Lisaks oma olemuslikule väärtusele ja sotsiaalsele mõjule on need ka kestliku majanduskasvu ja konkurentsivõime, innovatsiooni ja tööhõive ning pehme võimu jõulised edendajad ning seetõttu Euroopa tuleviku jaoks hädavajalikud.

ELi rahalise sekkumise tähtsus nimetatud valdkondades seisneb selles, et see võimaldab edendada kaasavat ja osaluspõhist valitsemist, soodustada kodanikuteadlikkust ja -aktiivsust, kaitsta ja edendada põhiõigusi, edendada võrdõiguslikkust ja mittediskrimineerimist ning esile tõsta kultuurilist mitmekesisust ja kõiki kunstilise väljenduse liike. Euroopa identiteedi keskmes on tema edukas loome- ja meediasektor, tema audiovisuaaltööstus ning rikkalik kultuur ja pärand. Neis poliitikavaldkondades esineb siiski tõsiseid probleeme, mille lahendamiseks peab liit võtma terviklikke vastumeetmeid.

Liidu väärtusi ohustab nii sise- kui ka välissurve, nagu õigusriigi põhimõtte rakendamisega seotud probleemid, ebavõrdsus, diskrimineerimine, põhiõiguste rikkumine ning usalduse vähenemine demokraatlike institutsioonide ja protsesside vastu. Püsib struktuurne ebavõrdsus, nagu ka vägivald ja diskrimineerimine soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel, mis sageli avaldub rassismis ja muudes sallimatuse vormides. Samal ajal kahjustab rahalise ja poliitilise toetuse vähenemine sõltumatute kodanikuühiskonna organisatsioonide traditsioonilist rolli nende suundumuste tasakaalustamisel.

Euroopa meediatööstus on kvaliteedi ja loovuse maamärk, ent praegu konkureerib see ülemaailmsete veebiplatvormidega, et püüda kodanike ja tarbijate tähelepanu. ELi audiovisuaalsisus levitamine on jätkuvalt riigiti killustatud ning kinokülastustest ja voogedastustellimustest haaravad suurema osa ELi-välised osalejad. Kuigi videomängutööstus on tänapäeva digikultuuris kindla positsiooni saavutanud (üle poole ELi elanikkonnast mängib korrapäraselt videomänge), domineerivad liidu videomängude turul endiselt suuresti ülemaailmsed konkurendid. Lisaks ohustavad desinformatsiooni levik ning vaenulikest allikatest, näiteks Venemaalt lähtuvate infomanipulatsioonide ja sekkumiste kasv teaberuumi usaldusväärsust. Sellised nähtused nagu meediaomandi koondumine süvendavad meedia mitmekesisust ähvardavaid ohte. Samal ajal väheneb uudistemeedia reklaamitulu ja -müük, sest digitaalsed konkurendid on hõivanud üha suurema osa tulust ja kujundavad tarbimisharjumusi. Kõigi nende tegurite tõttu on meedia elujõulisus surve all.

Liidu kultuur ning tema kultuuri- ja loomesektor ja -tööstus on killustunud riigipiire ja keelelisi eraldusjooni pidi, mis annab tunnistust meie rikkalikust mitmekesisusest. See aga piirab piiriülest kunstialast koostööd, üldsuseni jõudmist, uuenduslike tavade arendamist, samuti sektorite vastupanuvõimet ja konkurentsivõime potentsiaali ning ühiskondliku heaolu suurenemist. Kultuuri- ja loomesektorite töötajatel on piiriüleselt töötades ning uute võimaluste ja turgude leidmisel raskusi, mis süvendab geograafilist tasakaalustamatust ja vähendab Euroopa kultuuriteoste levikut. Vähene piiriülene liikuvus ja koostöö pärsib võrgustike loomist, mastaabisäästu, eriteadmiste koondamist ja ühisloomet, mis kõik on karjäärivõimaluste kindlustamiseks ning tugeva kultuuri- ja loomesektori säilitamiseks ülioluline. Samal ajal ohustab Euroopa rikkalikku kultuuripärandit selliste tegurite kombinatsioon nagu eelarvepiirangud, haavatavus reostuse, kliimamuutuste ja loodusõnnetuste suhtes ning omastamine või hävitamine.

Ühiskonna-, loome-, kultuuri- ja meediasektor sõltuvad ühtviisi tehnoloogiast ja lõikaksid kasu ühisest tegevusest. Neid mõjutavad rahapuudus, takistused rahastamisele juurdepääsul, raskused rakendusliku innovatsiooni kasutamisel ja kasutuselevõtmisel ning puudulik kohanemine uute oskuste ja digiüleminekuga. Samal ajal mõjutavad kodanikuühiskonda ning meedia- ja kultuurimaastikku üha enam ELi-välised tehnoloogiahiid, kes kujundavad algoritmiliste soovitude, automaatse levitamise ja tehisintellekti loodud sisu abil sisu tarbimist.

Need on oma olemuselt riikideüleised probleemid, mida ei saa ilma ELi tasandi ühiste lahenduste, koordineerimise, juhtimise ja toetuseta tulemuslikult lahendada. ELi meetmed võivad soodustada koostööd, suutlikkuse suurendamist ja vastastikust õppimist ning optimeerida ja ühendada nende sektorite potentsiaali, et toetada majanduskasvu, ühiskondlikku arengut ja kultuurilist mitmekesisust.

EL on aastate jooksul pakkunud kultuuri, meediat, võrdõiguslikkust, kodanikke, õigusi ja liidu väärtusi mõjutavate probleemide lahendamiseks toetust erinevate rahastamisprogrammide kaudu. 2021.–2027. aasta mitmeaastases finantsraamistikus toetati kultuuri, kultuuri- ja loomesektorit ning audiovisuaaltööstust **programmiga „Loov Euroopa“**, mille eesmärk on kaitsta, arendada ja edendada Euroopa kultuurilist ja keelelist mitmekesisust ja pärandit ning suurendada nende sektorite, eelkõige audiovisuaalsektori konkurentsivõimet. Aluslepingutes, hartas ja kohaldatavas rahvusvahelises inimõiguste konventsioonis sätestatud õiguste ja liidu väärtuste edendamise ja kaitsega tegeleti samal ajal peamiselt **kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi** raames. Kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi vahenditest on toetanud Euroopa, riigi, piirkonna ja kohaliku tasandi kodanikuühiskonna organisatsioone, sealhulgas rohujuure tasandi organisatsioone, nende töös liidu väärtuste kaitsmisel ja edendamisel. Mõnes valdkonnas, nagu uudistemeedia ja desinformatsiooni vastu võitlemine, oli liidu toetus eri programmide vahel killustatud. Programmi „Loov Euroopa“ sektoriülene tegevussuund sisaldas konkreetseid meetmeid meedia mitmekesisuse, -pädevuse ja -koostöö valdkonnas, samas kui **multimeediameetmete** eelarvereaal toetati ELi teemadel teabe andmist. Desinformatsiooni vastu võitlemist on seni rahastatud **programmi „Digitaalne Euroopa“** kaudu.

2028.–2034. aasta mitmeaastase finantsraamistiku ettepaneku eesmärk on praegu ELi eelarves esinevad probleemid, nõrkused ja jäikus kõrvaldada ning sellega nähakse ette sihipärasem ja lihtsam raamistik, mis sisaldab vähem, ent mõjukamaid programme. Selleks et suurendada eelarve paindlikkust ning parandada selle võimet reageerida muutuvatele oludele ja tekkivatele probleemidele, püütakse käesoleva ettepanekuga ELi meetmeid kultuuri, meedia ja võrdõiguslikkuse, kodanike, õiguste ja väärtuste valdkonnas sel põhjusel ühtlustada,

kasutades vajaduse korral ära seoseid ja koostoimet ning võttes samal ajal arvesse iga poliitikavaldkonna ainulaadsust ja konkreetseid vajadusi.

Võrdõiguslikkuse, kodanike, õiguste ja väärtuste valdkonnas aitab ettepanek kaitsta demokraatiat ja õigusriiki, põhiõigusi ja võrdõiguslikkust ning vähendada diskrimineerimist ja suurendada kodanikuühiskonna mõjuvõimu. Uus programm aitab võidelda ka soolise vägivalla ning laste ja muude riskirühmade vastu suunatud vägivalla vastu. Lisaks aitab see suurendada demokraatia vastupanuvõimet ja demokraatlikku osalemist.

Meedia on demokraatlike väärtuste, kultuurilise mitmekesisuse ja majanduskasvu edendaja. Meediasektor hõlmab muu hulgas sellist sisu nagu filmid, sarjad, videomängud, uudised ja teave, immersiiivne reaalsus ja multimeedia, aga ka teenuseid, nagu filmilainastused, tele- ja raadioringhääling, trüki- ja veebiväljaanded, veebivideod ja taskuhäälingud. Selleks et audiovisuaal- ja meediasektor oleksid sotsiaalselt olulised, peaksid need olema vastupidavad ja konkurentsivõimelised. Ettepanekuga toetatakse vaba, konkurentsivõimelist ja mitmekesist meedia- ja audiovisuaalruumi. Ühest küljest suurendab see audiovisuaalteoste ja muu meediasisu, nagu mängude tootmist ja levitamist ning intellektuaalomandi kasutamist ja tarbimist. Teisest küljest aitab see kaitsta teabeturu elujõulisust ja mitmekesisust, eelkõige toetades uudistemeediat ja meedia sõltumatust, sealhulgas piirkondlikul ja kohalikul tasandil. Samuti aitab see võidelda desinformatsiooni ning välisriigist lähtuvate infomanipulatsioonide ja sekkumiste vastu.

Kultuur ning kultuuri- ja loomesektor on Euroopa jaoks suure väärtusega sektorid, mis loovad ülemaailmsel tasandil Euroopa kui dünaamilise maailmajao kuvandi. Need hõlmavad muuhulgas etenduskunste, kirjandust ja raamatute kirjastamist, muusikat ja kujutavat kunsti, materiaalsed ja vaimset kultuuripärandit, arhitektuuri, arhiive, raamatukogusid ja muuseume, kunstkäsitööd ja disaini ning loovad tähendusrikkaid väljundeid eri andmekandjatel ja mitmesuguses vormis. ELi sekkumine kultuuri valdkonnas aitab suurendada piiriülest kultuuriloomet ja -koostööd, kultuurielus osalemist ja juurdepääsu Euroopa kultuuri mitmekesistele väljendusvormidele ning kaitsta ja säilitada kultuuripärandit. Ettepanek aitab suurendada ka mitmesuguste kultuuriteoste levikut ja töötajate liikuvust ning edendada kultuuri kaudu kaasatust ja põlvkondadevahelist õiglust. Samuti tugevdab see kultuuri- ja loomesektori sotsiaalset, majanduslikku ja välismõõdet.

EL peaks edendama meedia, kultuuri ja kodanikuühiskonna koostoimet, tuues kokku avaliku ja erasektori üksused ning edendades valdkondadevahelist koostööd ja innovatsiooni, et lahendada ühiseid probleeme ning toetada ühiskonna vastupanuvõimet ja demokraatlikku osalust.

Seda arvesse võttes on ELi rahalisel sekkumisel kõige suurem väljavaade tõhustada ja laiendada olemasolevaid edukaid kavasisid, paremini lahendada riikideüleseid probleeme ja täita lüngad, mida ei ole liikmesriikide tasandil võimalik kõrvaldada. Samuti tagab see ulatuslikuma sidususe ja parema kooskõla regulatiivse poliitika ja rahastamisvahendite, samuti sise- ja välispoliitika vahel. Seega aitab ettepanek tugevdada Euroopa ühiskonda, meediat ja kultuuri, edendab liidu väärtusi ja demokraatlikku osalust ning aitab avada liidu täieliku potentsiaali progressi, kestliku arengu ja majanduskasvu allikana.

Käesoleva õigusakti ettepanekuga hõlmatud poliitikavaldkonnad on kindlalt sätestatud ELi aluslepingutes, mis tagavad õigusliku aluse liidu rahastamisprogrammide kaudu rakendatavatele ELi meetmetele, ning aitavad saavutada liidu pikaajalisi eesmärke. Käesolevas ettepanekus on kohaldamise alguskuupäevaks määratud 1. jaanuar 2028.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Põhiõigused, ELi väärtused ja demokraatia

Ettepanek on täielikult kooskõlas **Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga** ning kõigi võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise valdkonna asjakohaste ELi poliitika- ja õigusraamistikega. Samuti toetab see **võrdõiguslikkuse liidu strateegiat**. Euroopa Liidu peamine eesmärk on tagada mitut sidusrühma hõlmava valdkondadevahelise lähenemisviisi abil, et kõik inimesed, olenemata soost, rassist, etnilisest päritolust, puudest, seksuaalsest sättumusest, vanusest, usutunnistusest või veendumustest, saaksid elada ilma diskrimineerimiseta ja osaleda täiel määral ühiskonnaelus.

Euroopa Liidu võetud kohustust tagada võrdõiguslikkus on kinnitatud arvukates olulistes teatistes ja tegevuskavades. ELi otsustavust võidelda diskrimineerimise vastu ja edendada võrdõiguslikkust ühiskonna kõigis aspektides rõhutatakse Euroopa Komisjoni 2020. aasta LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegias ja 2021. aasta soolise võrdõiguslikkuse strateegias. Mõlemat strateegiat pikendatakse, sest need lõpevad 2025. aastal. Neid strateegiaid täiendavad tulevane ELi rassismivastane strateegia aastateks 2026–2030, romade võrdõiguslikkust, kaasamist ja osalemist käsitlev ELi strateegiline raamistik (2020–2030), puuetega inimeste õiguste strateegia (2021–2030), ELi lapse õiguste strateegia, antisemitismi vastu võitlemise ja juudi eluviisi edendamise ELi strateegia (2021–2030) ning moslemivastase vaenu vastu võitlemise töösuund. Sellega seoses on asjakohane ka tulevane põlvkondadevahelise õigluse strateegia.

ELi esimene terviklik demokraatiaraamistik töötati välja 2020. aasta Euroopa demokraatia tegevuskava, demokraatia tugevdamise ja valimiste usaldusvääruse kaitsmise 2021. aasta meetmepaketi ning 2023. aasta demokraatia kaitse paketi kaudu koostoimes inimõiguste ja demokraatia välistegevuse tegevuskavaga aastateks 2020–2027. Selles kontekstis on uusimad õigusaktid poliitreklaami läbipaistvust käsitlev määrus ja ELi õigusnormid, mis kaitsevad avalikus elus osalevaid isikuid ilmselgelt üldsuse osalemise vastaste strateegiliste hagide (vaigistushagid) eest.

Demokraatiat ja selle vastupanuvõimet püütakse veelgi enam kaitsta ja tugevdada tulevase **Euroopa demokraatia kaitse programmiga**. Selle eesmärk on tegeleda üha kasvavate ELi demokraatlikke institutsioone, süsteeme ja protsesse ähvardavate ohtudega ning suurendada kodanike usaldust demokraatia vastu ja nende osalemist demokraatias. Kodanikuühiskonda püütakse täiendavalt kaitsta ja võimestada tulevase **ELi kodanikuühiskonna strateegiaga**, mis annab jõuliselt märku kodanikuühiskonna tehtava töö tunnustamisest ja selle panusest liidu poliitikasse.

Meedia- ja audiovisuaalsektor

Käesolev õigusakti ettepanek tugineb ka ELi meedia- ja audiovisuaalraamistikule, milles reguleerimine, rahastamine ja poliitika üksteist tulemuslikult toetavad, hõlbustades sellega demokraatlikku arutelu, rikastades kultuuri ja edendades digiüleminekut, parandades ELi meediaturu osaliste konkurentsivõimet.

See täiendab audiovisuaal- ja meediasektoris ELi ühtse turu tegevuspõhimõtteid ning selle ülesehitus täiendab ja tugevdab kehtivaid õigusakte. **Audiovisuaalmeedia teenuste direktiiviga** on kehtestatud kogu ELis audiovisuaalmeedia teenuste ühine õigusraamistik, sealhulgas sätted Euroopa ja sõltumatute teoste tutvustamise, alaealiste kaitse ja audiovisuaalse reklaami reguleerimise kohta. Koos audiovisuaalmeedia teenuste direktiiviga tugevdab kavandatav programm Euroopa audiovisuaalvaldkonnas tegutsejate suutlikkust

rahastada, toota ja levitada teoseid, mis on Euroopa ja muu maailma järjest avataval konkurentsiturul erinevates meediakanalites piisavalt nähtavad ning publikule atraktiivsed.

Hiljuti vastu võetud **Euroopa meediavabaduse määruses** on sätestatud meediavabaduse ja meedia mitmekesisuse kaitsemeetmed, sealhulgas kaitse poliitilise sekkumise eest, meediaomandi suurem läbipaistvus ja avalik-õigusliku meedia sõltumatusega seotud kohustused. Kavandatav programm täiendab Euroopa meediavabaduse määrust, pakkudes uudistemeediakanalitele rahalist toetust ja tugevdades toimetuste sõltumatust.

Programm tugineb ka internetis leviva vihakõne vastase võitluse tegevusjuhendile, **2018. aasta väärinfovastasele tegevuskavale** ja **desinformatsiooni käsitlevale tegevusjuhendile**, mis on hiljuti integreeritud **digiteenuste määruse** kaasreguleerimise raamistikku. See suurendab kõigis liikmesriikides meediapädevust ja edendab teadlikkust veebipõhisest teaberuumist.

Kultuur

Kultuuri, kultuuripärandi ning kultuuri- ja loomesektori vallas täiendab algatus tulevast **Euroopa kultuurikompassi**, mis on kavandatud strateegilise poliitilise lähenemisviisina, mille eesmärk on integreerida kultuur ning kultuuri- ja loomesektorid liidu üldistesse poliitikaeesmärkidesse ning suunata ja rakendada nende mitmesuguseid mõõtmeid.

Algatus tugineb mitmele olulisele poliitikaalgatusele, sealhulgas **Euroopa kultuurivaldkonna tegevuskavale**, **nõukogu kultuurivaldkonna töökavadele**, **rahvusvaheliste kultuurisuhete ELi strateegiale** ja **Euroopa kultuuripärandi tegevusraamistikule**, mis kõik eeldavad kultuuri ning kultuuri- ja loomesektori suuremat rolli liidu edasises sotsiaalses, majanduslikus ja rahvusvahelises arengus. See on kooskõlas selliste Euroopa algatustega nagu **uus Euroopa Bauhaus**, **Euroopa kultuuripealinnade** meede ja **Euroopa kultuuripärandi märgise** meede. Samuti on see kooskõlas 2017. aasta märtsi Rooma deklaratsiooniga, milles liikmesriigid ja ELi institutsioonid esitasid oma visiooni liidust, „mille kodanikel on uusi võimalusi kultuuriliseks ja sotsiaalseks arenguks ning majanduskasvuks [...]; liit[u], mis hoiab alal meie kultuuripärandit ja edendab kultuurilist mitmekesisust“.

Lisaks on see kooskõlas komisjoni teatisega „Euroopa identiteedi tugevdamine hariduse ja kultuuri kaudu“, milles on märgitud, et kõikide liikmesriikide ühine huvi on „kasutada ära hariduse ja kultuuri kui töökohtade loomise, majanduskasvu, sotsiaalse õigluse ja kodanikuaktiivsuse tõukejõudude täielik potentsiaal. Samuti pakuvad haridus ja kultuur meile võimalust kogeda Euroopa identiteeti kogu selle mitmekesisuses.“ Algatus on ka kooskõlas **UNESCO kultuuri väljendusvormide mitmekesisuse kaitse ja edendamise 2005. aasta konventsiooniga**, milles EL ja liikmesriigid on osalised.

Peale selle tuleb algatust vaadelda tulevase ELi säästva turismi strateegia kontekstis, mille eesmärk on muu hulgas toetada külastajaid kogu Euroopas vähemtuntud kultuuriteede ja pärandiobjektide avastamisel, edendades sellega majandusarengut ja kohalike töökohtade loomist.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Algatus on kooskõlas järgmiste komisjoni 2024.–2029. aasta üldiste poliitikaprioriteetidega: 1) inimeste toetamine ning ühiskonna ja sotsiaalse mudeli tugevdamine; 2) demokraatia kaitsmine ja väärtuste hoidmine; 3) Euroopa kestlik heaolu ja konkurentsivõime ning 4) globaalne Euroopa.

Kooskõla poliitikaga, millega toetatakse inimesi ning tugevdatakse ühiskonda ja sotsiaalsed mudelit

2028.–2034. aasta mitmeaastase finantsraamistiku kontekstis edendatakse meediat, kultuuri, võrdõiguslikkust, õigusi ja väärtusi käsitlevate algatuste koostoimet oskuste, hariduse, sotsiaalse kaasatuse, solidaarsuse, põlvkondadevahelise õigluse, noorte ning sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse valdkonna tulevaste sekkumistega. Seda koostoimet, näiteks meediapädevuse, digioskuste, kodanikuaktiivsuse ja kodanikuhariduse vallas ning loovuse ja kunsti kaudu oskuste arendamisel ja kaasamisel, edendatakse kooskõlas Euroopa noortestrategia ja ELi kodakondsust käsitleva aruande eesmärkidega. Algatus võib taotleda ka koostoimet ja vastastikust täiendavust tulevaste sekkumistega, mida rakendatakse eelarve jagatud täitmise raames ja mille eesmärk on tugevdada ELis sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust.

Algatus täiendab teatavaid algatusi, millega edendatakse Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtteid, sealhulgas tööhõive- ja sotsiaalpoliitika kaudu, ning Euroopa lastegarantii põhimõtteid. See hõlmab õigustele võrdse juurdepääsu ja mitmekesisuse edendamist, sealhulgas piirkondlikul ja kohalikul tasandil, et toetada sotsiaalset kaasatust ja õiglasi tööturget ning võidelda laste vaesuse vastu. Kultuuril ja meedial on avaliku arutelu kujundamisel ja demokraatliku kaasatuse edendamisel oluline roll ning seetõttu on need kaasava ja vastupanuvõimelise ühiskonna ülesehitamisel keskse tähtsusega. **Oskuste liidu** puhul aitab algatus aktiivselt edendada kultuuri- ja loomemajanduse vallas töötajate täiend- ja ümberõpet, toetades nende kohanemisvõimet seoses digi- ja rohepöördega ning tööturul toimuvate muutustega. Tugevdades kultuuri- ja loomesektori konkurentsivõimet, soodustab programm ka töökohtade loomist nendes sektorites. Samal ajal toetatakse algatusega võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste valdkonnas tegutsevate kodanikuühiskonna organisatsioonide suutlikkuse suurendamist.

Võttes arvesse looduslike ohtude, tervisealaste hädaolukordade, tehnikaga seotud õnnetusjuhtumite, muutuvate julgeolekuohtude ja muude häiretega seotud riskide suurenemist, suurendatakse käesoleva algatusega elutähtsate ühiskondlike funktsioonide vastupanuvõimet ning muudetakse liit kooskõlas **ELi kriisivalmiduse strateegia** eesmärkidega vastupidavamaks, turvalisemaks ja paremini ettevalmistatuks.

Kooskõla õiguspoliitikaga

Õiguspoliitika ja õigusriigi põhimõtte kooskõla loob tugeva raamistiku, mis tagab vastutuse, edendab õiguslikku sidusust liikmesriikides ja nende vahel ning kaitseb põhiõigusi, suurendades seeläbi liidus usaldust ja koostööd. Põhiõiguste ja õiguspoliitika vaheline seos on õiglase ja võrdse ühiskonna kujundamisel keskse tähtsusega. Põhiõigused – alates õigusest õiglasele kohtulikule arutamisele ja mittediskrimineerimisest kuni eraelu puutumatus kaitсени – määravad kindlaks olulised standardid, mida justitsüsteemid peavad järgima, ning muudavad abstraktsed põhimõtted konkreetseteks õiguslikeks meetmeteks ja tavadeks. Näiteks diskrimineerimisvastaste õigusnormidega tagatakse põhimõtte „võrdsus seaduse ees“ järgimine.

Seega tagab põhiõiguste ja õiguspoliitika koostoime selle, et õigussüsteemid mitte ainult ei hoiu ära kuritarvitusi, vaid ka edendavad aktiivselt väärikust, võrdsust ja vabadust. See koostoime on oluline, et suurendada üldsuse usaldust õigusasutuste vastu, edendada sotsiaalset ühtekuuluvust ning lõppkokkuvõttes tagada, et õigusemõistmine on kõigile kättesaadav ja sisukas. Sel eesmärgil edendatakse mitmeaastase finantsraamistiku (2028–2034) kontekstis koostoimet käesoleva programmi ja tulevase õigusprogrammi vahel.

Kooskõla ühtse turu ja konkurentsivõime poliitikaga

Algatusega edendatakse meedia-, audiovisuaal- ning kultuuri- ja loomesektori konkurentsivõimet ning täiendatakse seeläbi ELi tööstuspoliitika ja majandusliku konkurentsivõime poliitikaraamistikku. See tugineb eelkõige 2024. aasta ühtse turu ja konkurentsivõime aruandele, milles järgitakse ökosüsteemipõhist lähenemisviisi, et tugevdada peamiste tööstussektorite, sealhulgas kultuuri- ja loomemajanduse vastupanuvõimet ja strateegilist autonoomiat. See kajastab ka konkurentsivõime kompassi eesmärke, milles nähakse ette selged võrdlusalused ELi pikaajalise tootlikkuse ja vastupanuvõime parandamiseks ning innovatsiooni edendamiseks.

Lisaks on algatus seotud komisjoni 2020. aasta teatisega „VKEde strateegia kestliku ja digitaalse Euroopa kujundamiseks“, mille eesmärk on vallandada Euroopa VKEde potentsiaal juhtida kaksiküleminekut, tuginedes kolmele sambale: suurendades suutlikkust ja pakkudes toetust, vähendades regulatiivset koormust ja parandades turulepääsu ning lihtsustades juurdepääsu rahastamisele. Algatus aitab ka rakendada Euroopa Komisjoni uut hoiuste ja investeeringute liidu strateegiat, mille eesmärk on suurendada ettevõtjate rahalisi võimalusi.

Teadusuuringud ja innovatsioon on kaasavate, õigustel põhinevate kultuuri-, loome- ja meediasüsteemide arendamiseks elutähtsad. Algatusega tugevdatakse koostõimet tulevase teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammiga ning tulevase Euroopa Konkurentsivõime Fondiga. Viimane hõlmab toetust valdkondadevahelistele teadusuuringutele mitmesugustel teemadel, sealhulgas demokraatia, väärtused, võrdõiguslikkus ja desinformatsioon, aga ka sellistel digi- ja tööstusteemadel, mis on tihedalt seotud kultuuri- ja loomesektori ning kultuuripärandiga. Euroopa teadusuuringute ökosüsteemi kindlustamiseks tuleb tugevdada koostõimet ja vastastikust täiendavust, et kultuuri- ja loomesektor ning kodanikuühiskond saaksid Euroopa teadus- ja innovatsioonivaldkonna edusammudest täiel määral kasu. Seetõttu soodustatakse programmiga teadusuuringute raamprogrammi raames rahastatavate teadus- ja innovatsioonimeetmete tulemuste kasutuselevõttu.

Lisaks edendab ettepanek kooskõlas digikümnendi 2030. aasta programmi eesmärkidega Euroopa digiüleminekut. Ettepanek täiendab seda programmi, toetades meetmeid, nagu Euroopa tehisintellekti tegevuskava ja tehisintellekti kasutamise strateegia, millega edendatakse ühiskonna-, kultuuri- ja meediasektoris digitaalset valmisolekut, oskuste arendamist ja rakenduslikku innovatsiooni. Samuti täiendab see kehtivaid õigusakte, nagu digiteenuste määrust, digiturgude määrust ja tehisintellekti käsitlevat määrust, suurendades juurdepääsu audiovisuaal- ja meediasisule, tugevdades meediapädevust ning soodustades ausat konkurentsi ja platvormineutraalset juurdepääsu sihtrühmadele. Piiriülene koostöö ja audiovisuaalsisu kättesaadavus suurendaks ka digitaaltoodete koostalitlusvõimet.

Kooskõla globaalse Euroopa poliitikaga

Kui kavandatav programm vastu võetakse, täiendab see liidu välistegevuse kaudu rahastatavaid meetmeid. Näiteks kultuurivahetuse edendamisega ning liidu loomemajanduse, meedia- ja audiovisuaalsisu toetamisega kogu maailmas, sealhulgas rahvusvahelise koostöö kaudu, avab see uusi turge, meelitab ligi andekaid inimesi üle maailma ning suurendab ELi mõju ja atraktiivsust maailmaareenil. Tulevane sekkumine hõlmab kolmandate riikide osalemist programmis ja rahvusvahelise koostöö toetamist, mis võimaldab koostõimet ELi välistegevuse poliitikaga.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Ettepanek põhineb Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 19 lõikel 2, artikli 21 lõikel 2, artiklil 24, artikli 167 lõikel 5, artikli 168 lõikel 5 ja artikli 173 lõikel 3, et saavutada programmi üldeesmärgid terviklikul viisil.

ELi toimimise lepingu artikli 19 lõikega 2 nähakse ette võimalus võtta stimuleerivaid meetmeid, et toetada liikmesriikide meetmeid võitluses diskrimineerimisega soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel.

Liidu kodakondsuse mõiste olulised alustalad on demokraatlik kaasatus, kodanikuosalus ja kodanikuühiskonna edendamine. Need on liidus vabalt liikumise ja elamise õiguse kasutamise olulised tegurid ja soodustajad.

ELi toimimise lepingu **artikli 21 lõikega 2** nähakse ette liidu meetmed, millega hõlbustada kodanike vaba liikumise ja liikmesriikide territooriumil elamise õiguse kasutamist. See artikkel võib hõlmata ka meetmeid kodanike ja ametiasutuste teavitamiseks õigusest hääletada teises liikmesriigis elades, sest need meetmed hõlbustavad praktikas ka kodaniku vaba liikumise ja elamise õiguse kasutamist.

ELi toimimise lepingu artikliga 24 kohustatakse Euroopa Parlamenti ja nõukogu määrama kindlaks ELi lepingu artikli 11 tähenduses kodanikualgatuse esitamise kord ja tingimused. Seda on tehtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/788¹ vastuvõtmisega. Programmist tuleks toetada kõnealuse määruse rakendamise tehnilise ja korraldusliku toe rahastamist, mis võimaldab kodanikel kasutada oma õigust algatada ja toetada Euroopa kodanikualgatusi. Koos muude ELi toimimise lepingu artiklis 24 sätestatud õigustega tagab see õigus kodanike otsese osalemise liidu demokraatlikus elus.

ELi toimimise lepingu artikli 167 lõikega 5 antakse liidule ülesanne võtta stimuleerivaid meetmeid, et aidata kaasa liikmesriikide kultuuri õitsengule, ühtlasi respektides nende rahvuslikku ja regionaalset mitmekesisust ning tuues esile ühist kultuuripärandit. Liidu meetmed peavad ergutama liikmesriikidevahelist koostööd ning täiendama nende meetmeid muu hulgas sellistes valdkondades nagu Euroopa elanike kultuuri- ja ajalooalaste teadmiste parandamine ja levitamine ning üleeuroopalise tähtsusega kultuuripärandi säilitamine ja kaitse.

ELi toimimise lepingu artikli 168 lõikes 5 on sätestatud õiguslik alus, et võtta vastu stimuleerivaid meetmeid inimeste tervise kaitseks ja parandamiseks. Vägivald, sealhulgas laste- ja naistevastane vägivald kujutab endast ohtu füüsilisele ja vaimsele tervisele. Lapsed on haavatavad kodanikud ja vajavad suuremat kaitset nimetatud ohtude eest, mis hõlmavad sageli piiriüleseid ohte. Naistevastane vägivald ohustab samuti tõsiselt ohvrite füüsilist ja vaimset tervist ning nad vajavad väga suurt kaitset.

ELi toimimise lepingu artikli 173 lõikes 3 on sätestatud, et liit võib teha otsuse võtta erimeetmeid, millega toetatakse liikmesriikides liidu tööstuse konkurentsivõime tagamiseks vajalike tingimuste loomiseks võetavaid meetmeid, sealhulgas meetmeid algatuse ja ettevõtete arengu jaoks soodsa keskkonna edendamiseks.

¹ ELT L 130, 17.5.2019, lk 55–81.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Kultuuri, meedia ja liidu väärtuste edendamine ja kaitse nõuab riikidevahelist koostööd ja riigipiire ületavaid koordineeritud jõupingutusi. Neis valdkondades esineb keerulisi probleeme ja liikmesriikidel on raske neid üksi lahendada. ELi tasandil kooskõlastatud tegevus võimaldab sidusamalt ja mõjusamalt reageerida riikideülestele ja ühistele probleemidele, mis aeglustavad edusamme, ja avaldab süsteemset mõju selliste struktuursete puudujääkide tuvastamise ja kõrvaldamisega, mida liikmesriigid ei ole prioriteediks seadnud. Liidu eelarvel on selliste kollektiivsete meetmete võimaldamisel keskne roll. See lähenemisviis tagab ka sisepoliitika ning välismaal liidu väärtuste ja rahvusvaheliste standardite edendamise suurema sidususe.

Liidu tasandi meetmed annavad kavandatava programmi ulatuse ja mõju tõttu lisaväärtust, sest neid eesmärke ei suuda liikmesriigid üksi tegutsedes piisavalt saavutada. Näiteks tugevdavad need ELi kodakondsuse tunnetust ja suurendavad vastastikust mõistmist, hõlbustades piiriülest tegevust, millega edendatakse kodanikuaktiivsust, solidaarsust ning laiemat osalemist kultuuris ja meedias. Samuti tagab need kogu ELis järjepidevad ja ranged standardid ning selle, et kõigis liikmesriikides kohaldatakse tulemuslikult liidu õiguses sätestatud õigusi, mis on oluline ELi kodanike kaitsmiseks. Lisaks sellele tugevdavad ELi meetmed ühtset turgu, edendades õiglast juurdepääsu ja liikuvust ning võimaldades kooskõlastatud raamistike ja ulatuslikumate ühisprojektide kaudu tõhusamaid tulemusi. Killustatuse vähendamise, liikmesriikidevahelise koostöö edendamise ja ELi tasandil ressursside koondamisega tagab algatus, et loomesektorid, audiovisuaal- ja meediaettevõtted ning autorid saavad ühtsest turust täit kasu. Algatusega parandatakse juurdepääsu mitmekesisele kultuuri- ja loomesisule, toetatakse meedia mitmekesisust ning suurendatakse Euroopa audiovisuaaltööstuse konkurentsivõimet.

Komisjoni poolt uute ELi programmide kohta läbi viidud avalikul konsultatsioonil vastanutest suurem osa (vt allpool) tõi esile ELi rahastamise lisaväärtuse nendes poliitikavaldkondades.

- **Proportsionaalsus**

Ettepanek on kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega, sest see ei lähe kaugemale, kui on vaja nimetatud eesmärkide saavutamiseks ELi tasandil.

- **Vahendi valik**

Uus programm AgoraEU tugineb peamiselt programmile „Loov Euroopa“ (2021–2027), kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmile (2021–2027) ning olemasolevatele institutsioonilistest õigustest tulenevatele eelarveridadele. Sellesse koondatakse ELi rahaline toetus kultuuri, meedia ja liidu väärtuste säilitamiseks. Uues rahastamisvahendis võetakse arvesse eri valdkondade eripära, nende erinevaid sihtrühmi ja konkreetseid vajadusi, tagades samal ajal koostoime ja vastastikuse täiendavuse.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Komisjon on võtnud arvesse 2014.–2020. aasta programmi „Loov Euroopa“ lõpphindamise ja 2021.–2027. aasta programmi „Loov Euroopa“ vahehindamise tulemusi, samuti aastatel 2023–2025 läbi viidud kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi vahehindamise ning programmi „Kodanike Euroopa“ ja õiguste, võrdõiguslikkuse ja kodanike programmide lõpphindamise tulemusi.

Kõnealuste hindamiste käigus hinnati programmide üldist tulemuslikkust, lähtudes nende tõhususest, asjakohasusest, sidususest, kestlikkusest ja ELi lisaväärtusest.

Hindamiste tulemused näitavad, et olemasolevad programmid on oma poliitikaeesmärgid suures osas täitnud ja andnud ELi lisaväärtust. Samas on valdkondi, mis vajavad parandamist.

Programmi „Loov Euroopa“ hindamine tõi esile programmi panuse üldisesse eesmärki toetada kultuurilist ja keelelist mitmekesisust ning kultuuripärandit, suurendades inimeste juurdepääsu mitmekesisele sisule, mis pärineb eelkõige väljastpoolt riigipiire, ning konkurentsivõime eesmärki, aidates audiovisuaalsektori ning teiste loome- ja kultuurisektorite osalejatel parandada oma oskusi ja laiendada oma tegevust Euroopa tasandil. Riikidevahelise koostöö, heade tavade vahetamise, ringluse ja liikuvuse ainsa rahastamisallikana nendes sektorites on sellel programmil ainulaadne koht.

Kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi vahehindamine kinnitas, et programm kui sihtotstarbeline ELi vahend põhiõiguste, võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise, demokraatia ja õigusriigi põhimõtte kaitsmiseks ja edendamiseks Euroopas hõivab väärtuste ja põhiõiguste rahastamise maastikul muidu suures osas tühja ruumi. Samuti näitas hindamine, et programmil on keskne roll õiguste ja väärtustega tegelevate kodanikuühiskonna organisatsioonide toetamisel, sealhulgas rohujuure tasandil, kus sellistel organisatsioonidel muud rahastamisallikad ja toetusvormid sageli puuduvad.

Multimeediameetmete eelarverea (2021–2023) hindamine kinnitas, et see aitas ELi asju puudutavaid uudiseid kajastada rohkem Euroopa perspektiivist lähtudes. Meetmetega toetati suures mahus originaalsisu tootmist, millega jõuti laia publikuni.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Selleks et hinnata 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku kohaselt piiriülese hariduse, noorte-, kultuuri-, meedia-, väärtuste ja kodanikuühiskonna valdkonnas rakendatavate ELi programmide mõju, korraldati ajavahemikus 12. veebruarist kuni 7. maini 2025 avalik konsultatsioon. Selle käigus saadi kokku 5 845 kehtivat vastust.

Vastustes kinnitati selgelt ELi jätkuva rolli piiriülese koostöö edendamisel ning kultuuri, meedia, demokraatia ja põhiõiguste toetamisel. Näiteks nende vastajate osakaal, kes pidasid „väga oluliseks“ või „oluliseks“ „kaitsta demokraatiat ja demokraatlike standardeid“, „edendada põhiõiguste (sh laste ja naiste õiguste) austamist“, „edendada meedia sõltumatust ja meedia mitmekesisust, võidelda desinformatsiooni vastu“ ning „edendada kultuurilist ja loomingulist mitmekesisust“, oli vastavalt 91 %, 88 %, 85 % ja 78 %.

Avaliku konsultatsiooni käigus saadud vastused kinnitasid ka, et ELi-poolne rahastamine annab hõlmatud valdkondades võrreldes riiklikul, kohalikul või piirkondlikul tasandil rahastamisega lisaväärtust. Näiteks leidis 66 % vastanutest, et demokraatia kaitsmine ja demokraatlike standardite edendamine on valdkond, kus ELi rahalised vahendid annavad suurt lisaväärtust. Paaegu kaks kolmandikku vastanutest pidas audiovisuaal- ja meediasektori toetamist „oluliseks“ poliitikaeesmärgiks. Ligikaudu 80 % vastanutest leidis, et ELi rahalised vahendid annavad lisaväärtust kultuurilise ja keelise mitmekesisuse edendamisel ning kultuuripärandi ja Euroopa ajaloolise mälu edendamisel ja säilitamisel, ning 74 % märkis, et need annavad lisaväärtust kultuurile ja kultuuripärandile laialdase juurdepääsu tagamisel.

Kui vastajatel paluti hinnata tõkkeid, mis takistavad liidu eelarve eesmärkide täielikku saavutamist poliitikavaldkondades, väljendasid vastajad üldiselt heameelt selle üle, et komisjon keskendub rahastamise suuremale tõhususele, tegemata seda „identiteedi“ ja „usalduse“ arvelt, ning säilitab temaatilise selguse ja sidusrühmade omaluse.

Kvantitatiivsete tulemuste kohaselt nimetasid kõik rühmad kõige sagedamini takistustena halduskoormust (51 % kodanikest ja 56 % organisatsioonidest) ning keerukaid fondispetsiifilisi vastavusekirju (49 % kodanikest ja 52 % organisatsioonidest). Need peegeldavad muret mitte ainult regulatiivse keerukuse, vaid ka vahendite killustatuse ja rakendamise ebatõhususe pärast. Takistustena nimetati veel paindlikkuse puudumist vahendite ümberjaotamisel vastavalt tekkivatele vajadustele (45 % kodanikest ja 50 % organisatsioonidest), viivitusi programmi rakendamisel ja rahaliste vahendite väljamaksmisel ning ebapiisavat teavitamist või selgust seoses rahastamisvõimalustega. Eelkõige avaliku sektori asutused ja vabaihendused tõid esile, et viivitused vähendasid mõju ja kohalike usaldust.

- **Ekspertiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Ettepanekus on arvesse võetud välisekspertide aruandeid ja hinnanguid.

Ettepaneku koostamisel saadi teavet paljudest, näiteks Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti ja Euroopa Soolise Võrdsuslikkuse Instituudi koostatud uuringutest ja aruannetest, milles osutatakse kasvavatele ja tõsistele probleemidele, mis ohustavad ELi põhiõigusi ja -väärtusi ning liidu demokraatlike institutsioonide vastupanuvõimet².

Meedia- ja audiovisuaalvaldkonnas tugineti Euroopa meediatööstuse 2023. aasta väljavaate³ järeldustele; selles väljavaates anti väärtuslikku teavet meedia- ja audiovisuaaltööstuse (sh hasartmängude) struktuursete probleemide kohta. ELi meediaettevõtted on üha suurema surve all, sest nad peavad kasutajate tähelepanu ja tulude nimel konkureerima ülemaailmsete konkurentidega. Tarbijate kulutused ja meediatarbimine on alates COVID-19 pandemiast jäänud samale tasemele, kusjuures digiplatvormid koondavad rohkem sisu ja teenivad rohkem reklaamitulu kui traditsioonilised meediakanalid. Sektorid peavad toime tulema ka suurte tehnoloogia kasutuselevõtu kuludega, piiratud mahus erainvesteeringutega ja suure sõltuvusega ELi-välistest tehnoloogialahendustest. Lisaks sellele selgus aruandest, et ELis on audiovisuaalteoste piiriülene levitamine piiratud, mis pärsib tööstusharu potentsiaali. Samal ajal on uudistemeedia elujõulisus tulude vähenemise, tööhõive kahanemise ja tarbijate piiratud usalduse tõttu üha enam ohus.

Kultuuri- ja loomesektorite puhul on ettepanekus arvesse võetud temaatilisi kohtumisi, sõltumatute uuringute tulemusi, nõukogu järeldusi,⁴ Euroopa Parlamendi resolutsioone,⁵

² Sealhulgas Euroopa Parlamendi aruanne 2021/2103(INI) „The shrinking space of civil society in Europe“ (Kodanikuühiskonna tegutsemisruumi ahenemine Euroopas), Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti aruanne „Protecting civil society – update 2023“ (Kodanikuühiskonna kaitsmine – 2023. aasta ajakohastatud versioon), EIGE, „Gender Equality Index 2024: Tackling violence against women, tackling gender inequalities“ (2024. aasta soolise võrdsuslikkuse indeks: naistevastase vägivalga ja soolise ebavõrdsuse vastu võitlemine).

³ Meediatööstuse ülevaate teine väljaanne avaldatakse 2025. aasta juulis.

⁴ Eelkõige nõukogu 2025. aasta mai järeldused, mis käsitlevad noorte kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate toetamist karjääri alustamisel, nõukogu 2024. aasta novembri järeldused kultuurile juurdepääsu parandamise ja edendamise kohta, nõukogu 2024. aasta mai järeldused, milles käsitletakse kultuuri- ja loomesektori võimendamist andmepõhise publikusuhete arendamise kaudu, ning nõukogu 2023. aasta mai järeldused ohus olevate ja ümber asuma sunnitud loovisikute kohta.

⁵ Euroopa Parlamendi 17. jaanuari 2024. aasta resolutsioon kultuurilise mitmekesisuse ja autorite olukorra kohta muusika voogedastuse Euroopa turul ([2023/2054\(INI\)](#)), Euroopa Parlamendi 16. jaanuari 2024. aasta resolutsioon programmi „Loov Euroopa“ (2021–2027) rakendamise kohta ([2023/2003\(INI\)](#)), Euroopa Parlamendi 21. novembri 2023. aasta resolutsioon soovitusetega komisjonile kunstnike ning kultuuri- ja loomesektori töötajate sotsiaalse ja professionaalse olukorra ELi raamistiku kohta ([2023/2051\(INI\)](#)), Euroopa Parlamendi 14. septembri 2023. aasta resolutsioon Euroopa raamatusektori tuleviku kohta ([2023/2053\(INI\)](#)), Euroopa Parlamendi 14. detsembri 2022. aasta resolutsioon Euroopa kultuurivaldkonna uue tegevuskava ja

Euroopa kultuuripärandi märgise meetme hindamist,⁶ 2020.–2033. aasta Euroopa kultuuripealinna meetme esimest vahehindamist⁷ ning liikmesriikide ekspertide soovitusi kultuuri käsitleva avatud koordineerimise meetodi raames⁸. Need eri allikad rõhutavad programmi „Loov Euroopa“ kultuuri tegevussuuna jätkuvat asjakohasust, ent osutavad samal ajal parandamist vajavatele valdkondadele, eelkõige seoses digi- ja rohepöörde, tehisintellekti kasutamise leviku, kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate töötingimuste ning rahvusvahelise kontekstiga.

- **Mõjuhinnang**

Ettepaneku suhtes tehti mõju hindamine. Asjaomaste sektorite probleemide lahendamiseks uurisid komisjoni talitused mitut alternatiivset poliitikavarianti ning tegid kindlaks, milline variant on komisjoni poliitikavaldkondi ja prioriteete arvesse võttes parim. Eri variandid olid üksteist välistavad. Üks variant oli jätkata olemasolevaid programme, st programmi „Loov Euroopa“ ning kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi, eraldiseisvate programmidenä, tehes samal ajal mõningaid täiendavaid parandusi. Teine variant nägi ette liidu väärtuste, meedia ja kultuuri kaitsmisele suunatud programmide koondamist. Kolmas variant oli kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi, programmi „Loov Euroopa“ ning programmi „Erasmus+“ ja Euroopa solidaarsuskorpusega hõlmatud poliitikameetmete täielik integreerimine ühtsesse rahastamisvahendisse.

Kaaluti ka teisi alternatiive, mis jäeti aga juba varases etapis kõrvale. Neist üks nägi ette kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi ning programmiga „Loov Euroopa“ hõlmatud valdkondades ELi rahastamise lõpetamist, kuid see lükati tagasi, võttes arvesse asjaomaseid sektoreid mõjutavate probleemide olulisust, poliitilistes suunistes nendele poliitikavaldkondadele omistatud tähtsust ning ELi rahaliste vahendite jätkuva asjakohasuse ja lisaväärtuse hinnangut, mida toetavad asjakohased vahehindamised. Varases etapis loobuti ka programmide alternatiivse ühendamise (nt ainult programmi „Loov Euroopa“ meedia tegevussuuna ühendamine kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmiga) variantist, sest see ei oleks poliitikaprioriteetidega tegelikult kooskõlas ega oleks asjaomaste sektorite probleeme piisavalt lahendanud.

Kolme välja valitud variandi (jätkamine, täielik integreerimine ja eesmärgipõhine ühinemine) peamist võimalikku mõju analüüsiti erinevate sotsiaalsete, majanduslike ja keskkonnamõõtmete lõikes. Vajaduse korral hõlmas analüüs ka kulusid ja tulusid, mõju konkurentsivõimele, VKEdele ja digiüleminekule ning panust ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamisse. Kolme poliitikavarianti hinnati nende tulemuslikkuse, tõhususe, sidususe ja proportsionaalsuse alusel, kohaldades sotsiaalset mitme kriteeriumi hindamist.

Variantide ja nende mõju hindamine tõi esile, et poliitikaeesmärkidel põhinev integreerimine (eesmärgipõhine ühinemine) pakuks kahe alternatiivse variandiga võrreldes paremat väljavaadet. See võimaldaks paremat koordineerimist, sihipärast paindlikkust ja liidu eelarve

rahvusvaheliste kultuurisuhete ELi strateegia rakendamise kohta ([2022/2047\(INI\)](#)), Euroopa Parlamendi 20. oktoobri 2021. aasta resolutsioon kunstnike olukorra ja ELi kultuurielu taastamise kohta ([2020/2261\(INI\)](#)).

⁶ Euroopa kultuuripärandi märgise 2018.–2024. aasta meetme hindamine, mille viis läbi PPMI Euroopa Komisjoni tellimusel (juuli 2025).

⁷ Euroopa kultuuripealinna 2020.–2033. aasta meetme esimene vahehindamine, mille viisid läbi Ecorys ja KEA European Affairs Euroopa Komisjoni tellimusel (juuli 2025).

⁸ Eelkõige liikmesriikide ekspertide avatud koordineerimise meetodi töörühma 2023. aasta juuni aruanne kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate staatuse ja töötingimuste kohta ning liikmesriikide ekspertide avatud koordineerimise meetodi töörühma 4. juuni 2021. aasta aruanne soolise võrdõiguslikkuse kohta kultuuri- ja loomesektoris.

mõjukamat kasutamist, ilma et see kahjustaks poliitilist fookust või juurdepääsetavust. See tagaks optimaalse tasakaalu lihtsustamise ja poliitilise asjakohasuse vahel. See on kooskõlas ka sidusrühmade ettepanekuga, milles soovitakse rahastamisele juurdepääsu lihtsustamist, vahendite paindlikku eraldamist ja ühiste eeskirjade kohaldamist. Kooskõlas poliitiliste suunistega järgitakse tegevuspoliitikal põhineva rahastamise põhimõtet, koondades kultuuri, meediat ja liidu väärtusi kaitsvad programmid kokku. See tugineb praeguste programmide edule ja kehtiva mitmeaastase finantsraamistiku parimatele tavadele, mida kinnitavad hindamised, ning lahendab paremini riikideüleseid ja ühiseid probleeme, täidab liikmesriikide tasandil esinevad rahastamislüngad, edendab sise- ja välispoliitika sidusust ning suurendab samal ajal koostoimet, tõhusust ja tulemuslikkust ning vähendab kattuvusi. See muudab kõik ühendatud programmi kuuluvad poliitikavaldkonnad nõuetekohaselt nähtavaks, järgides täielikult kõigi liidu programmide suhtes kohaldatava määruse (EL, Euratom) [202X/XXX, tulemusraamistiku määrus] horisontaalseid sätteid. Samuti suurendab see meetmeid ühiskonna-, meedia-, kultuuri- ja loomesektorit mõjutavate valdkonnaüleste prioriteetide ja koostoime valdkonnas (nt valdkondlikud oskused, juurdepääs rahastamisele, innovatsiooni omaksvõtt jne).

Parema õigusloome suuniste põhjal esitati käesolev mõjuhindang kvaliteedikontrolliks õiguskontrollikomiteele. Õiguskontrollikomitee esitas 13. juunil 2025 mõjuhindangu kohta arvamuse. Õiguskontrollikomitee esitas märkused ja soovitusel kohaldamisala, probleemide määratlemise ja hindamise kasutamise, sekkumisloogika ja eesmärkide, variantide võrdlemise ja kulude-tulude analüüsi, juhtimise, sidususe ning tulevase seire ja hindamise kohta. Käesolevale õigusakti ettepanekule lisatud mõjuhindang vaadati läbi kooskõlas õiguskontrollikomitee märkustega.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Algatusega ühtlustatakse ELi programmide haldamist, juhtimist ja rakendamist, et suurendada taotlejate, toetusesaajate ja ELi institutsioonide jaoks tõhusust. Taotlemis- ja aruandlusmenetlusi lihtsustatakse ja ühtlustatakse, kehtestades ühised või ühtlustatud eeskirjad, millega lihtsustatakse taotlejatel taotluste esitamist täiendavaid poliitikaeesmärke taotlevatel projektikonkurssidel.

Rakendamise lihtsustamiseks ja toetusesaajate halduskoormuse vähendamiseks muutuvad toetuste rahastamisel standardseks vormiks lihtsustatud rahastamisvormid (sh kuludega sidumata rahastamine ja ühekordsed maksed). Jätkatakse ka kolmandatele isikutele rahalise toetuse andmist, mis on osutunud tõhusaks ELi rahaliste vahendite väikestele organisatsioonidele kättesaadavamaks muutmisel, ja seda võidakse vajaduse korral laiendada. Lisaks avaldab positiivset mõju ka mitmeaastaste toetuste kasutamise suurendamine. Takistused, millega rohujuuretasandi organisatsioonid ja esmakordsed taotlejad kokku puutuvad, kõrvaldatakse sihipäraste lihtsustamismeetmete abil, mille puhul võetakse arvesse nende olukorda, tõhustatakse teavitamist ja tutvustatakse rahastamisvõimalusi. Ressursside koondamine, sealhulgas sellistes valdkondades nagu seire ning sise- ja välissuhtlus, toob kaasa mastaabisäästu ning suurendab ELi rahastamise prognoositavust laiemalt toetusesaajate, sidusrühmade ja ELi kodanike seas.

- **Põhiõigused**

Uus vahend tugineb varasematele programmidele, st programmile „Loov Euroopa“ ning kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmile, ja olemasolevatele institutsioonilistest õigustest tulenevatele eelarveridadele ning selle eesmärk on edendada liidu väärtusi, sealhulgas põhiõiguste austamist, võrdõiguslikkust ja demokraatiat, ning kultuuri ja meediat.

Vahend on kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 sätestatud väärtustega ja edendab neid. Uue programmi eesmärgid on tihedalt seotud põhiõiguste edendamisega ning need on seega kooskõlas ELi põhiõiguste hartaga. Eelkõige aitab käesolev ettepanek edendada ja kaitsta õigusi ja põhimõtteid, mis on sätestatud harta artiklites 8 (isikuandmete kaitse), 11 (sõnavabadus, õigus teabele, meediavabadus ja meedia mitmekesisus), 12 (kogunemis- ja ühinemisvabadus), 13 (kunsti ja teaduse vabadus), 15 (kutsevabadus ja õigus teha tööd), 20 ja 21 (võrdsus ja diskrimineerimiskeeld), 22 (kultuuriline ja keeleline mitmekesisus), 23 (naiste ja meeste võrdõiguslikkus), 24 (lapse õigused), 26 (puuetega inimeste õigused), 31 (head ja õiglased töötingimused), 32 (keeld kasutada laste tööjõudu ja noorte töötajate kaitse), 33 (perekonna- ja tööelu) ning 39–46 (kodanike õigused).

4. MÕJU EELARVELE

Vt lisa.

5. MUU TEAVE

• Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord

Käesolevat algatust jälgitakse 2028–2034. aasta eelarve tulemusraamistiku kaudu, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) [XXX]* [tulemusraamistiku määrus], milles on ette nähtud ka hindamist käsitlevad erinormid. Hindamine viiakse läbi kooskõlas komisjoni parema õigusloome suunistega ja programmi eesmärkidega seotud näitajate põhjal.

Programmi üht osa rakendab rakendusamet programmi eest vastutavate komisjoni talituste järelevalve all.

• Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus

Programmi üldeesmärk on edendada kultuurilist ja keelelist mitmekesisust ja pärandit, suurendada kultuuri- ja loomesektori, eelkõige meedia- ja audiovisuaaltööstuse konkurentsivõimet, kaitsta kunsti- ja meediavabadust ning kaitsta ja edendada võrdõiguslikkust, kodanikuaktiivsust, õigusi ja väärtusi, mis on sätestatud aluslepingutes ja hartas, suurendades sellega liidus demokraatlikku osalust ja ühiskonna vastupanuvõimet.

Programmis on selle üldeesmärgi raames kolm tegevussuunda.

Esimene on programmi „Loov Euroopa“ kultuuri tegevussuund, millega rakendatakse järgmist erieesmärki:

- a) toetada piiriülest kultuuriloomet ja -koostööd, kultuurielus osalemist, kultuurile juurdepääsetavust ning kultuuriteoste piiriülest levitamist, tugevdades samal ajal kultuuri- ja loomesektori sotsiaalset, majanduslikku ja rahvusvahelist mõõdet.

Teine on MEDIA+ tegevussuund, millega rakendatakse järgmisi erieesmärke:

- a) toetada audiovisuaal- ja videomängude tööstuse kultuurilist mitmekesisust ja konkurentsivõimet, eelkõige edendades Euroopa sisu loomist ja piiriülest levitamist ning kodanike juurdepääsu sellele;
- b) edendada vaba, elujõulist ja mitmekesist liidu teabeökosüsteemi, eelkõige toetades vaba ja sõltumatut ajakirjandust ja uudistemeediat, parandades kodanike juurdepääsu usaldusväärsele teabele ja võideldes desinformatsiooni vastu.

Kolmas on demokraatia, kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste (CERV+) tegevussuund, millega rakendatakse järgmisi erieesmärke:

- a) aidata kaitsta ja edendada põhiõigusi, võrdõiguslikkust ja mittediskrimineerimist ning aluslepingutes sätestatud liidu kodanike õigusi, sealhulgas kodanike vaba liikumist, ning suurendada kodanikuühiskonna mõjuvõimu;
- b) aidata võidelda soolise vägivalda ning laste ja muude vägivaldaohus olevate rühmade vastase vägivalda vastu;
- c) aidata suurendada demokraatlikku osalust ja edendada õigusriigi põhimõtte järgimist.

Selleks et maksimeerida kõigi tegevussuundade mõju ja suurendada nende koostoimet, toetatakse programmiga valdkonnaüleseid ja horisontaalseid tegevusi, mis aitavad saavutada üldeesmärke, eelkõige arendades koostoimet kultuuri- ja meediasektori ja kodanikuühiskonna vahel ning edendades valdkondadevahelist koostööd ja innovatsiooni.

Et programm oleks tulemuslik, tuleks selles arvesse võtta eri poliitikavaldkondade eripärasid, nende erinevaid sihtrühmi ja konkreetseid vajadusi, kasutades sihipäraseid lähenemisviise.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega kehtestatakse ajavahemikuks 2028–2034 programm AgoraEU ja tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) 2021/692 ja (EL) 2021/818

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 19 lõiget 2, artikli 21 lõiget 2, artiklit 24, artikli 167 lõiget 5, artikli 168 lõiget 5 ja artikli 173 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁹,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust¹⁰,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikli 2 kohaselt rajaneb liit sellistel väärtustel nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine; need on liikmesriikide ühised väärtused ühiskonnas, kus valitsevad pluralism, mittediskrimineerimine, sallivus, õiglus, solidaarsus ning naiste ja meeste võrdõiguslikkus (edaspidi „liidu väärtused“). Liidu väärtused kajastuvad Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (edaspidi „harta“) sätestatud õigustes, vabadustes ja põhimõtetes. ELi lepingu artikliga 3 on liidule antud lisaks volitused edendada lapse õiguste kaitset. Peale selle on ELi lepingu artiklis 10 sätestatud, et liit toimib esindusdemokraatia alusel, kodanikud on liidu tasandil otseselt esindatud Euroopa Parlamendis ning kodanikel on õigus osaleda liidu demokraatias. Artikliga 20 on kehtestatud liidu kodakondsus ja selles on sätestatud olulised õigused, mis liidu kodanikel muu hulgas on.
- (2) Kultuur ja meedia ning liidu väärtuste edendamine ja austamine on kõik vaba, õiglase, mitmekesise, kaasava ja sidusa liidu olulised komponendid. Liidu demokraatliku elu aluseks on kodanike osalemine ja kaasamine, austades nõuetekohaselt liidu väärtusi ning meedial on avaliku arvamuse ja vaba arutelu kujundamisel oluline roll. Audiovisuaalteosed ning kõik muud kultuurilise ja loomingulise väljenduse vormid, sealhulgas kultuuripärand, on Euroopa mitmekesisuse edendamiseks ning ühiskonna vastupanuvõime ja Euroopa kodanike ja kogukondade vastastikuse mõistmise suurendamiseks ülimalt olulised.

⁹ ELT C , , lk. .

¹⁰ ELT C , , lk. .

- (3) Programm AgoraEU (edaspidi „programm“) annab märkimisväärse panuse nende eesmärkide, õiguste ja väärtuste saavutamisse ja elluviimisse.
- (4) Programm peaks asendama Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/818¹¹ loodud programmi „Loov Euroopa“ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/692¹² loodud kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi. See peaks ühtlustama mitmesuguseid rahastamismeetmeid, millega toetatakse meediavabadust ja meedia mitmekesisust ning võitlust desinformatsiooni vastu, et toetada liidu asju käsitleva teabe esitamist. Vaba ja mitmekesine meedia ja kodanikuühiskond on liidu demokraatlike süsteemide peamised valvurid, kellel on demokraatia vastupanuvõime tagamisel oluline roll, ning neid tuleks toetada. Programmi raames tuleks toetada ka kultuuri-, loome- ja meediasektorit, kasutada ära kultuuri ja kultuurilise mitmekesisuse jõudu, suurendada teaberuumi ning toetada liidu jõupingutusi õigustel põhineva kaasava, võrdse ja demokraatliku ühiskonna tugevdamiseks. Käesoleva määrusega kehtestatakse programmi AgoraEU esialgne rahastamispakett¹³. Käesoleva määruse kohaldamisel kasutatakse jooksevhindade arvutamiseks kindlaksmääratud 2 % deflaatorit.
- (5) Et programm oleks tulemuslik, tuleks selles arvesse võtta eri poliitikavaldkondade ja sektorite eripärasid ja probleeme, nende erinevaid sihtrühmi ja konkreetseid vajadusi, kasutades sihipäraseid lähenemisviise.
- (6) Viimase aja kogemused on näidanud, et kiiresti muutuvas majanduslikus, sotsiaalses ja geopoliitilises keskkonnas on vaja, et mitmeaastane finantsraamistik ja selle programmid oleksid paindlikumad. Sel eesmärgil võetakse rahastamisel kooskõlas programmi AgoraEU eesmärkidega nõuetekohaselt arvesse muutuvaid poliitilisi vajadusi ja liidu prioriteete, mis on kindlaks määratud komisjoni avaldatud asjakohastes dokumentides, nõukogu järeldustes ja Euroopa Parlamendi resolutsioonides, tagades samal ajal rakendamise piisava prognoositavuse.
- (7) Kultuuri- ja loomesektor, sealhulgas etenduskunstid (nt teater ja tants), kirjandus ja raamatute kirjastamine, muusika, kujutav kunst, materiaalne ja vaimne kultuuripärand, arhitektuur, arhiivid, raamatukogud ja muuseumid, käsitöö ja disain (sh moedisain), toimivad avaliku hüvena, luues tähendust ja väljendades liidu väärtusi. Need meelitavad ligi säästvat turismi ja kujundavad maailmaareenil dünaamilise maailmajao kuvandit ning kujutavad seetõttu endast seetõttu liidu ja selle piirkondade jaoks suurt väärtust. Programmis tuleks arvesse võtta ühest küljest nende olemuslikku ja kunstilist väärtust ning teisest küljest nende välist sotsiaalset ja majanduslikku panust, sealhulgas panust sotsiaalsesse ja territoriaalsesse ühtekuuluvusse, heaolusse ja tervishoidu, majanduskasvu ja töökohtade loomisse, konkurentsivõimesse, loovusesse ja innovatsiooni.

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2021. aasta määrus (EL) 2021/818, millega luuakse programm „Loov Euroopa“ (2021–2027) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1295/2013 (ELT L 189, 28.5.2021, lk 34, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/818/oj>).

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/692, millega luuakse kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1381/2013 ning nõukogu määrus (EL) nr 390/2014 (ELT L 156, 5.5.2021, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/692/oj>).

¹³ Kui see on asjakohane, kiirendab või hoogustab programmist antav toetus investeringuid, kõrvaldades turutõrked või lahendades mitteoptimaalsed investeerimisolukorrad proportsionaalsel viisil, vältides seejuures dubleerimist või väljatõrjumist, ja stimuleerides erasektori vahenditest rahastamist, ning sellel peab olema liidu lisaväärtus.

- (8) Kultuuri- ja loomesektor on siiski liidus riigipiire ja keelelisi eraldusjooni pidi killustunud. Samuti peavad need toime tulema paljude probleemidega, nagu rünnakud kunstilise eneseväljenduse vabaduse vastu, ebakindlad töötingimused, digiüleminek koos tehisintellekti kasutamise levikuga ja vajadus kohaneda kliimamuutustega. Programm peaks aitama neil sektoritel sellistele probleemidele reageerida, oma potentsiaali täielikult ära kasutada ja otsustavalt tuleviku nimel tegutseda, tagades samal ajal võimalikult laiaulatusliku osalemise eri kanalite ja vormide kaudu, sealhulgas kohalike ja piirkondlike osalejate poolt.
- (9) Euroopa kultuuripärand on ühine ja hindamatu pärand, mida ohustavad eelarvepiirangud, loodusõnnetused ja inimtegevusest tingitud katastroofid, kliimamuutused ja piirkondlikud konfliktid. Seda pärandit on oluline kaitsta ja säilitada, parandades sellele juurdepääsu ja edendades kollektiivset Euroopa identiteeti. Digitaalne säilitamine tagab lisaks, et tulevased põlvkonnad saavad oma kultuuripärandist õppida, seda tunnustada ja sellest inspiratsiooni ammutada.
- (10) Programmist tuleks rahaliselt toetada ka Euroopa kultuuripärandi märgise ja Euroopa kultuuripealinnade meetmeid, mille eesmärk on tunnustada ja kaitsta Euroopa rikkalikku kultuurilist mitmekesisust ja pärandit, seostades neid kohaliku tasandiga ja edendades kultuuripõhiseid arengustrateegiaid.
- (11) Euroopa meediasektoril on liidu demokraatias, kultuuris ja majanduses ainulaadne seisund. See hõlmab muu hulgas sellist sisu nagu filmid, sarjad, videomängud, uudised ja teave, immerstiivne reaalsus ja multimeedia, aga ka teenuseid, nagu filmilinastused, tele- ja raadioringhääling, trüki- ja veebiväljaanded, veebivideod ja taskuhäälingud. Digiüleminek, eelkõige tehisintellekti kasutamise levik, on kiirendanud eri meedialiikide sulandumist, muutnud tarbijakäitumist, häirinud äri- ja tulumudeleid ning intellektuaalomandi haldamist ja kasutamist. Seepärast peaks liit aitama liidu meedial jõudsalt areneda, soodustama innovatsiooni ja juurdepääsu rahastamisele, edendama uudistemeedia, audiovisuaalmeedia ja muude meediasektorite vahelist vastastikust rikastamist ning toetama eri liiki meediaüksuste koostööd kõikjal liidus.
- (12) Liidu audiovisuaalsektor seisab silmitsi probleemidega, mis tulenevad piiratud piiriülesest levikust, muutuvatest tarbimisharjumustest ja liiduväliste osalejate domineerimisest. Neid probleeme arvesse võttes tuleks liidu sekkumisega toetada Euroopa audiovisuaal- ja videomängutööstuse suutlikkust luua, rahastada, toota ja levitada Euroopa teoseid kõigil platvormidel, mis on liidus ja väljaspool seda sihtrühmadele kättesaadavad ja atraktiivsed. See peaks edendama intellektuaalomandi transmeedialist kohandamist eri meediavormide vahel, aitama soodustada erineva turuvõimsusega liikmesriikide koostööd ning täiendada liidu audiovisuaalvaldkonna õigusraamistikku.
- (13) Uudistemeediakanalid ja ajakirjanikud on kõikjal liidus üha suurema surve all, eelkõige ülemaailmsete veebiplatvormide esilekerkimise, tarbimisharjumuste muutumise ja desinformatsiooni kasvava leviku tõttu. Need probleemid mõjutavad uudistemeedia tulusid ja uudiste levitamist, pärssides uudistemeediakanalite elujõulisust ja vähendades üldsuse usaldust nende vastu ning piirates kodanike juurdepääsu mitmekesisele ja professionaalselt toodetud Euroopa ajakirjanduslikule sisule. Liit peaks toetama elujõulist, sõltumatut ja mitmekesist teabeökosüsteemi, kaitsma ohus olevaid ajakirjanikke, edendama meediavabadust ja meedia mitmekesisust ning suurendama teaberuumi usaldusväarsust, edendades meetmeid ja tõhustades koostööd, mille eesmärk on võidelda desinformatsiooni vastu ning toetada digikirjaoskust ja meediapädevust, sealhulgas noorte seas.

- (14) Liidu demokraatlik ühiskond peab toime tulema üha suuremate probleemidega. Desinformatsioon, sotsiaalne polariseerumine ja vihkamine, mis mõjutavad valimisi ja muid demokraatlikke protsesse, süvendavad kodanike usalduse vähenemist demokraatlike institutsioonide ja protsesside vastu. Euroopa demokraatia vastupanuvõime suurendamiseks on vaja kogu ühiskonda hõlmavat lähenemisviisi.
- (15) Põhiõiguste kaitse ja edendamine aitab üles ehitada demokraatlikumat liitu. Liidu üks aluspõhimõtteid on diskrimineerimiskeeld, mis on sätestatud ELi toimimise lepingu artiklis 19 ja harta artiklis 21. Võrdse ja diskrimineerimisvaba ühiskonna poole püüdlemine aitab vallandada liidu kogu mitmekesise elanikkonna potentsiaali ning edendada kultuurilist, majanduslikku ja sotsiaalset kasvu. Samuti aitab see tegeleda haavatavate rühmade vastu suunatud vägivald – mis omakorda on otsene rünnak võrdõiguslikkuse vastu – oluliste algpõhjustega. Asjakohaste liidu poliitikaraamistike toetamise nimel tuleks programmiga seetõttu edendada meetmeid, mille eesmärk on võidelda mis tahes vormis diskrimineerimise ja sallimatusega, nii otsese kui ka kaudse diskrimineerimisega, pöörates tähelepanu struktuurse ja interseksionaalse diskrimineerimise konkreetsetele vormidele. Programmiga tuleks toetada meetmeid, mille eesmärk on ennetada ksenofoobiat ja rassismi, antisemitismi ja moslemivastast vaenu, homofoobiat, bifoobiat, transfoobiat, interfoobiat, sallimatust ja diskrimineerimist soodentiteedi alusel, sallimatust vähemustesse kuuluvate isikute, sealhulgas romade suhtes ja vaenu õhutamist ning nende vastu võidelda. Samuti tuleks programmi raames aidata liidul täita 13. detsembri 2006. aasta ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni¹⁴ osalisena võetud kohustust edendada, kaitsta ja tagada kõigile puuetega inimestele kõigi inimõiguste ja põhivabaduste täielik ja võrdne kasutamine.
- (16) Harta artiklis 7 sätestatud õigus eraelu puutumatusle ja ning ELi toimimise lepingu artiklis 16 ja harta artiklis 8 sätestatud õigus isikuandmete kaitsele tagatakse spetsiaalse määruse¹⁵ ja direktiiviga¹⁶. Liidu õigusraamistik sisaldab õigusnorme, millega tagatakse isikuandmete kaitse õiguse tulemuslik kaitse. Nende õigusaktidega tehakse riiklikele andmekaitse järelevalveasutustele ülesandeks suurendada üldsuse teadlikkust ja arusaamist isikuandmete töötlemisel esinevatest ohtudest, töötlemise kohta kehtivatest normidest ja kaitsemeetmetest ning isikuandmete töötlemisega seotud õigustest. Võttes arvesse isikuandmete kaitse õiguse olulisust tehnoloogia kiire arengu ajastul, tuleks programmiga aidata suurendada teadlikkust ning viia läbi uuringuid ja rakendada muid asjakohaseid meetmeid selles valdkonnas, sealhulgas riiklike andmekaitse järelevalveasutuste kaudu.
- (17) Liidu üks põhiõigusi ja eesmärke on sooline võrdõiguslikkus ning seda tuleks programmiga toetada. Paljudest saavutustest hoolimata on endiselt märkimisväärsed probleemid, mis nõuavad liidult suuremat pühendumist. Muu hulgas tuleb tegutseda selle nimel, et vabaneda soolisest vägivaldast ning tagada kõrgeimad tervisestandardid, sealhulgas eelkõige seksuaal- ja reproduktiivtervise valdkonnas, võrdne palk ja majanduslik võimestamine, töö- ja eraelu tasakaal ja hooldus, võrdne tööhõive, karjäärivõimalused ja tööttingimused, kvaliteetne ja kaasav haridus, poliitikas osalemine ja võrdne esindatus ning institutsioonilised mehhanismid, mis tagavad naiste õigused ning võimaldavad võidelda aktiivselt sooliste stereotüüpide vastu ja tegeleda interseksionaalse diskrimineerimisega.

¹⁴ ELT L 23, 27.1.2010, lk 35–36.

¹⁵ ELT L 119, 4.5.2016, lk 1–88.

¹⁶ ELT L 119, 4.5.2016, lk 89–131.

- (18) Sooline vägivald ning vägivald naiste, laste, noorte ja muude riskirühmade, nagu LGBTIQ-inimeste ning puuetega inimeste vastu, kujutab endast põhiõiguste tõsist rikkumist ning seda esineb jätkuvalt kogu liidus, kõigis sotsiaalsetes ja majanduslikes oludes. Vägivald naiste ja muudesse riskirühmadesse kuuluvate isikute vastu on inimõiguste rikkumine ja otsene rünnak võrdõiguslikkuse vastu. Sellise vägivalda ennetamine ja sellega tegelemine on seega ühiskondlik kohustus ning aitab sellise diskrimineerimise vastu võidelda ja tegeleda vägivalda mõjuga, sealhulgas tervisemõjuga. Samal ajal aitab diskrimineerimisvaba ühiskonna tagamine tegeleda ka haavatavate rühmade vastu suunatud vägivalda algpõhjustega, sest need on omavahel lahutamatu seotud. Seetõttu tuleks programmi raames jätkata liidu pikaajalisi jõupingutusi kõigil tasanditel vägivalda ennetamisel, sellele reageerimisel ja selle vastu võitlemisel, samuti kõigi otseste ja kaudsete vägivaldaohvrite kaitsmisel ja toetamisel, tuginedes Daphne programmi ja tegevussuuna viiele järjestikusele põlvkonnale¹⁷. Programmist tuleks toetada 11. mail 2011 Istanbulis vastu võetud Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalda ennetamise ja tõkestamise konventsiooni eesmärkide saavutamist ja komisjoni soovitusel (integreeritud lastekaitse süsteemide arendamise ja tugevdamise kohta lapse parimates huvides, millega kaitstakse lapsi mis tahes vormis vägivalda eest)¹⁸ rakendamist ning sellega tuleks aidata liidul täita kohustusi, mille ta on võtnud puuetega inimesi igasuguse ärakasutamise, vägivalda ja väärkohtlemise eest kaitstava ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni osalisena.
- (19) Kooskõlas võrdset kohtlemist käsitleva liidu *acquis*'ga on liikmesriigid loonud võrdse kohtlemise edendamiseks sõltumatud asutused (edaspidi „võrdõiguslikkust edendavad asutused“), kellel on võrdõiguslikkuse edendamisel ja võrdset kohtlemist käsitlevate õigusaktide tulemusliku kohaldamise tagamisel oluline roll. Programmist tuleks toetada ka Euroopa Liidu riiklike võrdõiguslikkust edendavate asutuste võrgustikku (Equinet), mis koosneb riiklikest võrdõiguslikkust edendavatest asutustest, nagu on sätestatud nõukogu direktiivis (EL) 2024/1499¹⁹ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2024/1500,²⁰ sest Equinet on ainus üksus, mis tagab võrdõiguslikkust edendavate asutuste tegevuse koordineerimise. Sellel on liikmesriikides liidu diskrimineerimisvastase õiguse tulemusliku rakendamisel ülimalt tähtis roll.
- (20) Liidu kodanikel, kellest paljud korrapäraselt või vähemalt aeg-ajalt reisivad teise liikmesriiki või elavad, õpivad, töötavad või teevad teises liikmesriigis vabatahtlikku tööd, peaks olema võimalus kasutada kõiki oma kodakondsusest tulenevaid õigusi, nad peaksid olema kindlad võrdsetes võimalustes ning selles, et nende õigused on tagatud ja kaitstud ilma igasuguse diskrimineerimiseta, kus nad ka liidus ei asuks. Kodanikud

¹⁷ Daphne programmi kolm järjestikust põlvkonda ([EÜT L 34, 9.2.2000, lk 1](#); [ELT L 143, 30.4.2004, lk 1](#); [ELT L 173, 3.7.2007, lk 19–26](#)) ning õiguste, võrdõiguslikkuse ja kodakondsuse programmi Daphne tegevussuuna ([ELT L 354, 28.12.2013, lk 62–72](#)) ning kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi ([ELT L 156, 5.5.2021, lk 1–20](#)) tulemused.

¹⁸ C(2024) 2680 final ([ELT L, 2024/1238, 14.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2024/1238/oj>](#)).

¹⁹ Nõukogu 7. mai 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1499 võrdõigusasutuste suhtes kohaldatavate nõuete kohta isikute võrdse kohtlemise valdkonnas sõltumata isiku rassilisest või etnilisest päritolust, isikute võrdse kohtlemise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes sõltumata isiku usutunnistusest või veendumustest, puudest, vanusest või seksuaalsest sättumusest, naiste ja meeste võrdse kohtlemise kohta sotsiaalkindlustuse valdkonnas ning seoses kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumisega ning millega muudetakse direktiive 2000/43/EÜ ja 2004/113/EÜ ([ELT L, 2024/1499, 29.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1499/oj>](#)).

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1500 võrdõigusasutuste suhtes kohaldatavate nõuete kohta naiste ja meeste võrdse kohtlemise ja võrdsete võimaluste valdkonnas tööhõive ja elukutse küsimustes ning millega muudetakse direktiive 2006/54/EÜ ja 2010/41/EL ([ELT L, 2024/1500, 29.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1500/oj>](#)).

peaksid olema teadlikumad oma õigustest, mis tulenevad liidu kodakondsusest, nimelt õigusest liidus vabalt liikuda ja elada, õigusest hääletada teises liikmesriigis elades, õigusest esitada Euroopa Parlamendile petitsioone mis tahes ametlikus keeles, õigusest esitada kodanikualgatusi ja õigusest esitada Euroopa Ombudsmanile kaebus institutsioonilise haldusomavoli kohta.

- (21) Kodanike julgustamine demokraatias liidu tasandil aktiivsemalt osalema tugevdab Euroopa kodanikuühiskonda ja soodustab Euroopa identiteedi arengut. Seetõttu on kodanikuühiskonda vaja toetada liidu väärtustest teadlikkuse suurendamisel, nende väärtuste edendamisel ja kaitsmisel ning liidu õigusest tulenevate õiguste tulemusliku kasutamise tagamisel. Kui liidu kodanikud osalevad liidu demokraatlikus elus, aitavad nad ellu viia esindusdemokraatiat, mis on liidu toimimise aluseks olev põhimõte, mis konkretiseerib ELi lepingu artiklis 2 sätestatud demokraatia väärtuse.
- (22) Selleks et tuua liit oma kodanikele lähemale ja edendada demokraatlikku osalust, on vaja mitmesuguseid meetmeid ja kooskõlastatud tegevust. Euroopa kodakondsust ja Euroopa identiteeti tuleks arendada ja edendada, suurendades kodanike arusaamist poliitika kujundamisest ja edendades liidu tegevuses kodanikuaktiivsust. Selleks et kodanikud oleksid teadlikud ühisest ajaloost ning et luua alus ühisele tulevikule ja ühistele väärtustele, on vaja ajaloolise mälu seotud meetmeid ja Euroopa ajaloolise mälu kriitilist analüüsi. Veelgi enam, toetades programmi kuuluvates valdkondades kohaliku, piirkondliku, riikliku ja riikidevahelise tasandi kodanikuühiskonna organisatsioone, aitab see samuti suurendada kodanike kaasatust ühiskonnas ja seeläbi nende aktiivset osalemist liidu demokraatlikus elus. Samal ajal soosib vastastikust mõistmist, kultuuridevahelist dialoogi, kultuurilist ja keelelist mitmekesisust, sotsiaalset kaasamist ja teiste austamist edendavate meetmete toetamine liitu kuulumise tunde tekkimist ja Euroopa kodanikuks olemise ühist identiteeditunnetust, mis põhineb ühisel arusaamisel ühistest euroopalikest väärtustest, kultuurist, ajaloost ja pärandist.
- (23) Kodanikuühiskonna organisatsioonid ja muud kodanikuühiskonna tegutsemisruumis osalejad, nagu sõltumatud inimõigustega tegelevad asutused, võrdõiguslikkust edendavad asutused ja ombudsmanid, täidavad olulist rolli, aidates poliitikat ellu viia, ergutades inimesi osalema, nõudes institutsioonidelt vastutust ja tõugates tagant positiivseid muutusi. Selleks et nad saaksid sõltumatult, vabalt, turvaliselt ja tulemuslikult tegutseda, tuleks programmiga aidata tagada piisavad vahendid ja soodne keskkond. Sel eesmärgil peaks liidupoolne rahastamine täiendama riigi tasandi jõupingutusi, toetades, kaitses, võimestades ja suurendades nende suutlikkust, nagu on rõhutatud Euroopa Parlamendi 19. aprilli 2018. aasta resolutsioonis²¹ ning nõukogu 10. märtsi 2023. aasta²² ja 7. märtsi 2025. aasta järeldustes²³. Kodanikuühiskonnal on oluline roll ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/1937²⁴ tõhusa rakendamise tagamisel, edendades probleemidest rääkimise kultuuri ja soodsat keskkonda rikkumisest teatajatele.

²¹ 2018/2619(RSP) (ELT C 390, 18.11.2019, lk 117–119, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=oj:JOC_2019_390_R_0017).

²² ST-7388/23, nõukogu järeldused ELi põhiõiguste harta kohaldamise kohta; kodanikuühiskonna tegutsemisruumi roll põhiõiguste kaitsmisel ja edendamisel ELis.

²³ ST-6878/25, nõukogu järeldused ELi põhiõiguste harta kohaldamise kohta: põhiõiguste edendamise, kaitse ja täitmise tagamise rahastamine.

²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1937 liidu õiguse rikkumisest teavitavate isikute kaitse kohta (ELT L 305, 26.11.2019, lk 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1937/oj>).

- (24) Euroopa Liidu Kohus on kinnitanud, et liit on õigusstruktuur, mille aluseks on põhieeldus, et igal liikmesriigil on kõikide teiste liikmesriikidega – ja ühtlasi tunnustab, et neil on temaga – teatav hulk ühiseid väärtusi, millel liit rajaneb, nagu on sätestatud ELi lepingu artiklis 2²⁵. See eeldus põhineb liidu õiguse eripäradel ja olulistel tunnustel, sealhulgas selle autonoomial liikmesriikide õigusnormide ja rahvusvahelise õiguse suhtes. See eeldus tähendab ja põhjendab liikmesriikidevahelist vastastikust usaldust nende väärtuste tunnustamisel ja seega neid elluviiva liidu õiguse järgimisel. Sellest järeldub, et ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtuste järgimine liikmesriigi poolt on eeltingimus selleks, et liikmesriik saaks kasutada kõiki õigusi, mis tema suhtes aluslepingute kohaldamisest tulenevad. Euroopa Liidu Kohus on seetõttu kinnitanud, et liit võib enda pädevusse kuuluvates valdkondades võtta meetmeid, et tagada ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtuste austamine.
- (25) Ajal, mil Euroopa ühiskond seisab silmitsi demokraatiat ohustavate probleemidega, nagu äärmusluse ja sallimatuse, desinformatsiooni ning välisriigist lähtuvate vaenulike jõudude infomanipulatsioonide ja sekkumiste kasv, on ülioluline, et selliseid liidu väärtusi nagu põhiõiguste austamine, võrdõiguslikkus ja demokraatia jätkuvalt aktiivselt arendataks, kaitstaks ja edendataks, et tagataks nende rakendamine ja et neid levitataks kodanike ja rahvaste seas, et need väärtused oleksid ka edaspidi liidu projektis kesksel kohal. Nende väärtuste kaitse halvenemine mis tahes liikmesriigis võib avaldada kahjulikku mõju kogu liidule. Seetõttu on väga oluline, et käesolev programm aitaks kaitsta liidu väärtusi, sealhulgas põhiõiguste austamist, võrdõiguslikkust ja demokraatiat.
- (26) Võttes arvesse looduslike ohtude, kliima- ja keskkonnakatastroofide, tervisealaste hädaolukordade, tehnikaga seotud õnnetusjuhtumite, muutuvate julgeolekuohtude ja muude häiretega seotud riskide suurenemist, on oluline suurendada liidu ja liikmesriikide suutlikkust kriise ennetada, nendeks valmistuda ja neile reageerida. Seepärast peaks programmiga toetama kodanike haridust ja osalemist kriisivalmiduse valdkonnas, suurendades seeläbi ühiskonna vastupanuvõimet.
- (27) Programmiga tuleks seega toetada ka meetmeid, mille eesmärk on kaitsta ja tugevdada liidus demokraatiat, suurendada üldsuse usaldust demokraatia ja demokraatlike institutsioonide vastu, tugevdada demokraatia valmisolekut ja vastupanuvõimet, edendada kodanike kaasatust ja osalemist ning nende teadlikkust ühisest ajaloost ja väärtustest, toetades sellega kodanike õiguste, sealhulgas valimisõiguste kasutamist, austades täielikult liikmesriikide pädevust valimiste korraldamisel. Samuti tuleks programmiga aidata edendada elukestva hariduse kaudu kriitilist mõtlemist, kodanikuosalust ja demokraatiat, et kõigil kodanikel oleksid oskused ära tunda välisriigist lähtuvat teavet, infomanipulatsiooni ja sekkumist ning desinformatsiooni.
- (28) Programmiga tuleks edendada koostoimet ja vastastikust täiendavust instrumendiga „Globaalne Euroopa“, sest see aitab kultuurikoostöö kaudu edendada liidu rahvusvahelisi kultuurisuhteid ja saavutada liidu välistegevuse eesmärke.
- (29) Programmist tuleks toetada ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/788²⁶ rakendamise tehnilise ja korraldusliku toe rahastamist, millega toetatakse seda, et kodanikud saavad kasutada oma õigust algatada ja toetada Euroopa

²⁵ See tuleneb otseselt arvamusest 2/13, ECLI:EU:C:2014:2454, punkt 168.

²⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta määrus (EL) 2019/788 Euroopa kodanikualgatuse kohta (ELT L 130, 17.5.2019, lk 55, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/788/oj>).

kodanikualgatusi. Koos muude ELi toimimise lepingu artiklis 24 sätestatud õigustega tagab see õigus kodanike otsese osalemise liidu demokraatlikus elus.

- (30) Järjepidevuse tagamiseks tuleks programmi raames eelarvelist tagatist ja rahastamisvahendeid – sealhulgas juhul, kui neid kombineeritakse muude tagastamatute toetustega segarahastamistoimingute raames – rakendada kooskõlas Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi kohaldatavate eeskirjadega Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi raames seda liiki toetuse andmiseks sõlmitud lepingute alusel.
- (31) Kui programmi raames antakse liidu toetust eelarvelise tagatise või rahastamisvahendina, sealhulgas juhul, kui seda kombineeritakse tagastamatu toetusega segarahastamistoimingu raames, tuleb seda anda üksnes Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi kaudu kooskõlas Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi kohaldatavate eeskirjadega.
- (32) Komisjon peaks saama jagada eelarvelised kulukohustused aastasteks osamakseteks. Sel juhul peaks komisjon võtma programmi rakendamise käigus aastaste osamaksete tegemisel arvesse rahalist abi saavate meetmete rakendamisel tehtud edusamme, meetmete rahastamiseks hinnanguliselt vajaminevaid summasid ning olemasolevaid eelarvevahendeid.
- (33) Programmi suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL, Euratom) 2024/2509²⁷. Selles on sätestatud liidu üldeelarve koostamise ja täitmise eeskirjad, sealhulgas eeskirjad toetuste, auhindade, mitterahaliste annetuste, hangete, eelarve kaudse täitmise, finantsabi, rahastamisvahendite ja eelarveliste tagatiste kohta.
- (34) Vastavalt määrusele (EL, Euratom) 2024/2509, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) nr 883/2013,²⁸ nõukogu määrusele (EÜ, Euratom) nr 2988/95,²⁹ nõukogu määrusele (Euratom, EÜ) nr 2185/96³⁰ ja nõukogu määrusele (EL) 2017/1939³¹ tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, mis hõlmavad õigusnormide rikkumise ja pettuste ärahoidmist, avastamist, korrigeerimist ja uurimist, kaotatud, alusetult väljamakstud või ebaõigesti kasutatud summade tagasinõudmist ja vajaduse korral halduskaristuste kehtestamist. Eelkõige võib Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) kooskõlas määrustega (EL, Euratom) nr 883/2013 ja (Euratom, EÜ) nr 2185/96 korraldada juurdlusi, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, et teha kindlaks, kas on esinenud pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust. Vastavalt määrusele (EL) 2017/1939 võib Euroopa Prokuratuur uurida pettusi ja muid ebaseaduslikke toiminguid, mis mõjutavad liidu finantshuve, ja esitada nende kohta

²⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2024. aasta määrus (EL, Euratom) 2024/2509, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (ELT L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999, (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj>).

²⁹ Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuve kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj>).

³⁰ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj>).

³¹ Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj>).

süüdistusi, nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2017/1371³². Määruse (EL, Euratom) 2024/2509 kohaselt peab iga isik või üksus, kes saab liidu rahalisi vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel täielikult koostööd ja andma komisjonile, OLAFile, Euroopa Prokuratuurile ja Euroopa Kontrollikoja vajalikud õigused ja juurdepääsu ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annaksid samaväärsed õigused.

- (35) Programmi tuleb rakendada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) [XXX]* [tulemusraamistiku määrus], millega kehtestatakse eelarvekulude jälgimise ja eelarve tulemuslikkuse raamistik, sealhulgas eeskirjad, millega tagatakse määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 33 lõike 2 punktis d osutatud põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ ja punktis f osutatud soolise võrdõiguslikkuse põhimõtte ühtne kohaldamine, liidu programmide ja meetmete tulemuslikkuse seire ja aruandluse eeskirjad, liidu rahastamisportaali loomise eeskirjad, programmide hindamise eeskirjad ning muud horisontaalsed sätted, mida kohaldatakse kõigi liidu programmide suhtes, näiteks need, mis käsitlevad teavet, teavitamist ja nähtavust, võttes samal ajal arvesse meetmete ja prioriteetide ulatust ja laadi.
- (36) Programmiga tuleks toetada ka programmi teabepunktide rolli, mida liikmesriikidel on võimalik luua ning mis peaksid andma taotlejatele suuniseid ja abi seoses rahastamisvõimaluste ja piiriülese koostööga, aidates kaasa programmi tulemustest teavitamisele ning nende nähtavusele ja levitamisele kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) [XXX]* [tulemusraamistiku määrus]. Programmi teabepunktid peaksid täitma oma ülesandeid sõltumatult ja ilma et avaliku sektori asutused sekkuksid nende otsuste tegemisse ning neil ei tohiks olla mingit vastutust programmi juhtimise eest³³.
- (37) Vastavalt nõukogu otsuse (EL) 2021/1764³⁴ artikli 85 lõikele 1 võivad ülemeremaades ja -territooriumidel asuvad isikud ja üksused saada rahastust vastavalt programmi eeskirjadele ja eesmärkidele ning vastavalt korrale, mida võidakse kohaldada asjaomase ülemeremaa või -territooriumiga seotud liikmesriigi suhtes.
- (38) Kolmandate riikide osalemine audiovisuaalvaldkonna erieesmärgis eeldab teataval tasemel vastastikkust ja õigusnormide ühtlustamist. Seetõttu tuleks assotsieerimislepingute sõlmimisel arvesse võtta nende riikide audiovisuaalturgude olukorda, nende õigusraamistike lähedust liidu audiovisuaalmeedia *acquis*'le, eelkõige direktiivile 2010/13/EL, ning juurdepääsu nende toetuskavadele. See on eriti oluline teiste Euroopa riikide seisukohast, kelle audiovisuaalteoste suhtes kohaldatakse Euroopa päritolu teoseid edendava direktiivi 2010/13/EL sätteid, eelkõige

³² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1371/oj>).

³³ Selleks et edendada programmi riiklikul tasandil, anda asjakohast teavet liidu poliitika raames pakutava eri liiki rahalise toetuse kohta ja aidata ettevõtjatel programmi raames toetust taotleda, toetatakse programmiga programmi teabepunktide loomist osalevates riikides. Teabepunktide tegevuse eesmärk on muu hulgas suurendada programmi tulemustest teavitamisele ning nende nähtavusele ja levitamisele kooskõlas määrusega (EL, Euratom) 202X/XXXX, millega kehtestatakse eelarvekulude jälgimise ja eelarve tulemuslikkuse raamistik, sealhulgas kõigi liidu programmide suhtes kohaldatavad teavitamis-, teabevahetus- ja nähtavuskohustustega seotud eeskirjad, eelkõige toetusesaajate ja rakenduspartnerite kohustused.

³⁴ Nõukogu 5. oktoobri 2021. aasta otsus (EL) 2021/1764 ülemeremaa ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimise kohta, sealhulgas ühelt poolt Euroopa Liidu ning teiselt poolt Gröönimaa ja Taani Kuningriigi vahelised suhted (otsus ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise kohta) (ELT L 355, 7.10.2021, lk 6, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2021/1764/oj>).

kvoodisüsteemi. Ühinevate riikide, kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikide puhul lisati nõue viia riigisiseseid õigusaktid direktiiviga 2010/13/EL kooskõlla juba määrusesse (EL) 2021/818, millega loodi programm „Loov Euroopa“. See tingimus on olnud tõhus stiimul, et kiirendada liiduga ühinemist silmas pidades nende riikide tööd oma õigusaktide üldiseks vastavusse viimiseks ELi *acquis*'ga.

- (39) Kuna liikmesriigid ei suuda käesoleva määruse eesmärke piisalt saavutada, küll aga saab neid probleemide riikideülese laadi tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (40) Käesoleva määrusega luuakse aastateks 2028–2034 programm, mis asendab määrustega (EL) 2021/692 ja (EL) 2021/818 aastateks 2021–2027 loodud programmid. Määrused (EL) 2021/692 ja (EL) 2021/818 tuleks seetõttu kehtetuks tunnistada,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I peatükk

Üldsätted

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva määrusega kehtestatakse programm AgoraEU (edaspidi „programm“) ning sätestatakse programmi eesmärgid, selle eelarve ajavahemikuks 2028–2034, liidupoolse rahastamise vormid ja sellise rahastamise eeskirjad.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

„väljavalimismenetlus“ – määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 2 punktis 3 määratletud väljavalimismenetlus, samuti menetlused, millega delegeeritakse toetuse rakendamine ja andmine rahastamisvahendite kaudu, antakse eelarveline tagatis või antakse toetust eelarvelise tagatise alusel.

Artikkel 3

Programmi eesmärgid

1. Programmi üldeesmärk on edendada kultuurilist ja keelelist mitmekesisust ja pärandit, suurendada kultuuri- ja loomesektori, eelkõige meedia- ja audiovisuaaltööstuse konkurentsivõimet, kaitsta kunsti- ja meediavabadust ning kaitsta ja edendada võrdõiguslikkust, kodanikuaktiivsust, õigusi ja väärtusi, mis on

sätetatud aluslepingutes ja hartas, suurendades sellega demokraatlikku osalust ja ühiskonna vastupanuvõimet.

2. Lõikes 1 seatud üldeesmärgi raames on programmil järgmised tegevussuunad, millega rakendatakse järgmisi erieesmärke:

a) programmi „Loov Euroopa“ kultuuri tegevussuund:

i. toetada piiriülest kultuuriloomet, -koostööd, kultuurielus osalemist ja sellele juurdepääsetavust ning kultuuriteoste piiriülest levitamist, tugevdades samal ajal kultuuri- ja loomesektori sotsiaalset, majanduslikku ja rahvusvahelist mõõdet (edaspidi „kultuur“);

b) MEDIA+ tegevussuund:

i. toetada audiovisuaal- ja videomängude tööstuse kultuurilist mitmekesisust ja konkurentsivõimet, eelkõige edendades Euroopa sisu loomist ja piiriülest levitamist ning kodanike juurdepääsu sellele (edaspidi „audiovisuaalvaldkond“);

ii. edendada vaba, elujõulist ja mitmekesist liidu teabeökosüsteemi, eelkõige toetades vaba ja sõltumatut ajakirjandust ja uudistemeediat, parandades kodanike juurdepääsu usaldusväärsele teabele ja võideldes desinformatsiooni vastu (edaspidi „uudised“);

c) demokraatia, kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste (CERV+) tegevussuund:

i. aidata kaitsta ja edendada põhiõigusi, võrdõiguslikkust ja mittediskrimineerimist ning aluslepingutes sätestatud liidu kodanike õigusi, sealhulgas kodanike vaba liikumist, ning suurendada kodanikuühiskonna mõjuvõimu (edaspidi „õigused, võrdõiguslikkus, kodanikud ja kodanikuühiskond“);

ii. aidata võidelda soolise vägivalda ning laste ja muude vägivaldaohus olevate rühmade vastase vägivalda vastu (edaspidi „Daphne“);

iii. aidata suurendada demokraatlikku osalust ja edendada õigusriigi põhimõtte järgimist (edaspidi „demokraatlik osalus ja õigusriik“).

3. Selleks et maksimeerida kõigi lõikes 2 nimetatud tegevussuundade mõju ja suurendada nende koostoimet, toetatakse programmiga valdkonnaüleseid ja horisontaalseid tegevusi, mis aitavad saavutada lõikes 1 nimetatud üldeesmärki, eelkõige arendades koostoimet kultuuri- ja meediasektori ja kodanikuühiskonna vahel ning edendades valdkondadevahelist koostööd ja innovatsiooni.

II peatükk

Programmi „Loov Euroopa“ kultuuri tegevussuund

Artikkel 4

Kultuur

Programmi „Loov Euroopa“ kultuuri tegevussuuna kultuuri erieesmärk hõlmab kultuuri- ja loomesektorit ning keskendub järgmistele ülesannetele:

- a) edendada eri vormides piiriülest kultuuriloomet, -koostööd ja -vahetust, sealhulgas kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate liikuvuse, kunstiresidentuuride ning igas suuruses organisatsioonide vaheliste partnerluste kaudu;
- b) parandada kultuurilise kaasamise kaudu kõigi, eelkõige noorte juurdepääsu kultuurile ja kultuuripärandile ning neis osalemist ning tugevdada sotsiaalset vastupanuvõimet ja ühtekuuluvust, eelkõige põlvkondadevahelist õiglust, võrdõiguslikkust ja mitmekesisust;
- c) toetada Euroopa mitmekesise kultuurisisu ringlust, levitamist, edendamist ja nähtavust kogu liidus ja rahvusvahelisel tasandil mitmesuguste kanalite kaudu, sealhulgas uutele kunstnikele mõeldud Euroopa platvormide, noorte kunstnike koolitamise ja reklaamimisega tegelevate üksuste toetamise, kunstilise ande ja tipptaseme edendamiseks mõeldud auhindade, ringreiside, festivalide ja tõlkimise kaudu;
- d) parandada kultuuri- ja loomesektori suutlikkust ja oskusi juhtida innovatsiooni ja edendada konkurentsivõimet ning tulla toime rohe- ja digipöördega, sealhulgas kultuuri- ja loomeorganisatsioonide võrgustike toetamise, koolituse ja vastastikuse õppimise kaudu;
- e) edendada kultuuripoliitika arendamist liidu tasandil koostöö tegemise ja heade tavade vahetamise kaudu ning parandada tõendusbaasi tõhusama andmete kogumise, andmeanalüüsi ja katsemeetmete abil;
- f) edendada kultuurikoostöö kaudu liidu rahvusvahelisi kultuurisuhteid ja aidata saavutada liidu välistegevuse eesmäärke;
- g) toetada Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuste nr 445/2014/EL³⁵ ja nr 1194/2011/EL³⁶ rakendamist.

Kultuuri erieesmärgi rakendamisel võetakse täielikult arvesse kunstivabadust ja kultuuri väljendusvormide mitmekesisust ning aidatakse parandada kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate töötingimusi.

³⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta otsus nr 445/2014/EL, millega kehtestatakse liidu meede „Euroopa kultuuripealinna“ aastateks 2020–2033 ja tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1622/2006/EÜ (ELT L 132, 3.5.2014, lk 1, ELI: [http://data.europa.eu/eli/dec/2014/445\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/2014/445(1)/oj)).

³⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta otsus nr 1194/2011/EL Euroopa kultuuripärandi märgist käsitleva Euroopa Liidu meetme kohta (ELT L 303, 22.11.2011, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/1194/oj>).

III peatükk

MEDIA+ tegevussuund

Artikkel 5

Audiovisuaalvaldkond

MEDIA+ tegevussuuna audiovisuaalvaldkonna erieesmärk keskendub järgmistele ülesannetele:

- a) toetada selliste eri vormides ja žanrites Euroopa audiovisuaalteoste loomist, millel on potentsiaal jõuda piiriülevalt mitmekesise publikuni;
- b) edendada kogu liidus ja rahvusvahelisel tasandil Euroopa audiovisuaalteoste piiriülest ringlust, levitamist, esiletõstmist ja nähtavust kõigil andmekandjatel, sealhulgas kooskõlastatud levitamisstrateegiate ning turundus- ja müügiedendusvahendite abil;
- c) suurendada Euroopa audiovisuaalteoste publikut, sealhulgas Euroopa kinode, festivalide ja teavituskampaaniate võrgustiku kaudu, ning tegeleda eelkõige Euroopa noorte ja alateenindatud kogukondadega;
- d) toetada Euroopa videomängude ja immerstiivse sisu arendamist ja prototüüpide loomist, sealhulgas turustamise, reklaamimise ja leitavuse, sihtrühmapõhiste strateegiate ning kõigil platvormidel levitamise kaudu;
- e) edendada talentide arendamist ning toetada rahastamise kättesaadavust, ettevõtetevahelisi vahetusi ja võrgustike loomist, uuenduslike vahendite, ärimudelite ja meediavaldkondadeülese intellektuaalomandi kasutamise strateegiate kasutuselevõtmist, eelkõige reageerimaks loominguilistele, turu- ja tehnoloogilistele muutustele;
- f) tõhustada poliitilist dialoogi, parimate tavade vahetamist ning andmete kogumist ja andmeanalüüsi, sealhulgas toetada liikmemaksu tasumist liidu liikmesuse eest Euroopa Audiovisuaalsektori Vaatluskeskuses;
- g) aidata rakendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/13/EL³⁷.

Audiovisuaalvaldkonna erieesmärgi rakendamisel võetakse täielikult arvesse kunstivabadust ja tagatakse koostöö üksuste vahel, mis on pärit audiovisuaalvaldkonnas erineva turuvõimsusega liikmesriikidest.

³⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2010. aasta direktiiv 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (ELT L 95, 15.4.2010, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2010/13/oj>).

Artikkel 6

Uudised

MEDIA+ tegevussuuna uudiste erieesmärk keskendub järgmistele ülesannetele:

- a) kaitsta uudistemeediakanaleid ja ajakirjanikke, eriti kui nad seisavad silmitsi ohtudega, jälgida ja hinnata meediavabadust ja meedia mitmekesisust siseturul ohustavaid riske ja tegeleda nendega ning edendada ajakirjandus- ja toimetamisstandardeid;
- b) suurendada professionaalse ajakirjandusliku sisu tootmist, levitamist ja tarbimist, sealhulgas liidu asjade, uuriva ajakirjanduse artiklite, kohalike uudiste ja avalikku huvi pakkuva meediasisu kajastamist;
- c) toetada uudisteorganisatsioonide digiüleminekut, uuenduslikke tavasid, uusi tootmis-, levitamise- ja ärimudeleid, hõlbustada juurdepääsu rahastamisele ning soodustada piiriülest tegevust ja uudistemeedia töötajate ümber- ja täiendõpet;
- d) tõhustada koostööd ja edendada meetmeid, mille eesmärk on jälgida ja kaitsta veebipõhist teaberuumi, sealhulgas avastada desinformatsiooni ning välisriigist lähtuvaid infomanipulatsioone ja sekkumisi ning nende vastu võidelda, aidates sellega suurendada kõikjal liidus vastupanuvõimet;
- e) edendada digikirjaoskust ja meediapädevust, et võimaldada kodanikel, sealhulgas noortel, kasutada teabeökosüsteemi ja arendada kriitilist arusaamist sellest;
- f) tugevdada poliitilist dialoogi, andmete kogumist ja andmeanalüüsi ning ühiste standardite väljatöötamist, sealhulgas toetades Euroopa meediateenuste nõukoja tööd.

Uudiste erieesmärgi rakendamisel võetakse täielikult arvesse meediatoimetuste sõltumatust ja kutsestandardeid.

IV peatükk

CERV+ tegevussuund

Artikkel 7

Õigused, võrdõiguslikkus, kodanikud ja kodanikuühiskond

CERV+ tegevussuuna õiguste, võrdõiguslikkuse, kodanike ja kodanikuühiskonna erieesmärk keskendub järgmistele ülesannetele:

- a) edendada võrdõiguslikkust ning ennetada soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel diskrimineerimist ning kõiki rassismi ja sallimatuse vorme ja võidelda nende vastu;
- b) edendada soolist võrdõiguslikkust, soolõimet ja naiste võimestamist ning kaitsta ja edendada naiste võimalusi oma õigusi täiel määral kasutada;
- c) edendada juurdepääsetavust ning kaitsta ja edendada puuetega inimeste õigusi, toetades ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamist ELis;
- d) kaitsta ja edendada lapse õigusi;
- e) kaitsta ja edendada sõnavabadust, õigust eraelu puutumatusse, isikuandmete kaitset ja õigusi digikeskkonnas;
- f) edendada elujõulist kodanikuühiskonna tegutsemisruumi, suurendades selliste kodanikuühiskonna organisatsioonide, inimõiguste kaitsjate ja teiste asjaomaste osalejate suutlikkust, kes kaitsevad ja edendavad kõigil tasanditel aluslepingus sätestatud õigusi ja suurendavad kodanike teadlikkust nendest, edendavad ELi demokraatia vastupanuvõimet, mittediskrimineerimist ja võrdõiguslikkust ja laiemalt selliste liidu väärtuste nagu põhiõiguste, õigusriigi põhimõtte ja demokraatia austamist ning kaitsevad ja edendavad harta järgimist, ning pakkudes neile rahalist tuge.

Artikkel 8

Daphne

CERV+ tegevussuuna Daphne erieesmärk keskendub järgmistele ülesannetele:

- a) ennetada igasugust naiste ja tütarlaste vastast soolist vägivalda, koduvägivalda ning laste, noorte ja eakate, LGBTIQ-inimeste, puuetega inimeste ja teiste riskirühmade vastast vägivalda, reageerida sellele ning võidelda selle vastu kõigil tasanditel;
- b) kaitsta ja toetada kõiki punktis a osutatud vägivalda otseseid ja kaudseid ohvreid;
- c) toetada Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalda ja perevägivalda ennetamise ja tõkestamise konventsiooni eesmärkide saavutamist liidus.

Artikkel 9

Demokraatlik osalus ja õigusriik

CERV+ tegevussuuna demokraatliku osaluse ja õigusriigi erieesmärk keskendub järgmistele ülesannetele:

- a) kaitsta ja edendada liidu kodakondsusega seotud õigusi ja kodanike osalemist ja kaasatust liidu demokraatlikus ja ühiskondlikus elus ning toetada avatud, vastupidavat, õigustel põhinevat ja võrdset ühiskonda, mis põhineb õigusriigi põhimõttel;
- b) toetada vabu, õiglasi, vastupidavaid, ligipääsetavaid ja kaasavaid valimis- ja demokraatlikke protsesse;

- c) edendada kodanikuteadlikkust ning paremat arusaamist liidust, selle ühisest ajaloost, mälust ja mitmekesisusest, et edendada vastastikust mõistmist ja sallivust.

V peatükk

Valdkonnaüleised ja horisontaalsed prioriteedid ja tegevused

Artikkel 10

Artiklis 3 seatud üldeesmärgi raames toetatakse programmiga järgmisi valdkonnaüleseid ja horisontaalseid prioriteete ja tegevusi:

- a) valdkondadevaheline koostöö ja innovatsioon kultuuri-, meedia- ja kodanikuühiskonna valdkonnas ning avaliku arutelu usaldusväärse kaitse; seeläbi tugevdatakse demokraatia vastupanuvõimet, ühiskonna valmisolekut ning kultuurilist ja kodanikuaktiivsust;
- b) uuenduslike vahendite ja sisutehnoloogia, eelkõige tehisintellekti vastutustundlik kasutamine ning oskuste arendamine ja suutlikkuse suurendamine valdkondadevaheliste lähenemisviiside kaudu;
- c) kultuuri-, meedia- ja kodanikuühiskonna valdkonnas asjakohaste liidu õigusaktide ja poliitika väljatöötamise, rakendamise ja seire meetmed, mida vajaduse korral rakendatakse ka riiklike ametiasutuste ja sidusrühmade vahelise koostöö kaudu;
- d) kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) [XXX]* [tulemusraamistiku määrus] sätetega programmi ja selle rahastamisvõimaluste tutvustamine, sealhulgas programmi teabepunktide kaudu; seeläbi parandatakse programmi tulemustest teavitamist ning nende nähtavust ja levitamist.

Valdkonnaüleste ja horisontaalsete prioriteetide ja tegevuste rahastamine määratakse kindlaks nende laadi ja ulatuse alusel.

VI peatükk

Finantssätted

Artikkel 11

Eelarve

1. Esialgne rahastamispakett programmi rakendamiseks ajavahemikul 2028–2034 on 8 582 000 000 eurot jooksevhindades.
2. Pikemalt kui ühe eelarveaasta vältel võetavate meetmetega kaasnevad eelarvelised kulukohustused võib jagada aastasteks osamakseteks mitmele aastale.
3. Assigneeringuid võib kanda liidu eelarvesse ka pärast 2034. aastat, et katta vajalikud kulud ja hallata meetmeid, mis ei ole programmi lõpuks veel lõpule viidud.
4. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud rahastamispaketti ning artiklis 12 osutatud täiendavaid vahendeid võib kasutada ka programmi rakendamiseks antava tehnilise ja haldusabi jaoks, näiteks ettevalmistus-, seire-, kontrolli-, auditi- ja

hindamistegevuseks, ettevõtete infotehnoloogiasüsteemide ja -platvormide arendamiseks, teabe- ja kommunikatsioonitegevuseks, sealhulgas liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamiseks, ning muuks tehniliseks ja haldusabiks või personaliga seotud kuludeks, mida komisjon programmi haldamisel kannab.

Artikkel 12

Täiendavad vahendid

1. Liikmesriigid, liidu institutsioonid, organid ja asutused, kolmandad riigid, rahvusvahelised organisatsioonid, rahvusvahelised finantsasutused või muud kolmandad isikud võivad programmi täiendavalt rahaliselt või mitterahaliselt toetada. Täiendavat rahalist toetust käsitatakse sihtotstarbelise välistuluna määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 21 lõike 2 punktide a, d või e või artikli 21 lõike 5 tähenduses.
2. Vahendeid, mis on liikmesriikidele eraldatud koostöös liikmesriikidega toimuva eelarve täitmise raames, võib liikmesriikide palvel teha kättesaadavaks programmi jaoks. Komisjon haldab neid vahendeid otse või kaudselt kooskõlas määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 62 lõike 1 punktiga a või c. Need täiendavad käesoleva määruse artikli 11 lõikes 1 osutatud summat. Neid vahendeid kasutatakse asjaomaste liikmesriikide huvides. Kui komisjon ei ole võtnud eelarvet otse või kaudselt täites juriidilist kohustust programmi jaoks selliselt kättesaadavaks tehtud täiendavate summade osas, võib vastavad kulukohustustega sidumata summad asjaomase liikmesriigi taotlusel ühte või mitmesse vastavasse lähteprogrammi või nende õigusjärglasesse tagasi kanda.

Artikkel 13

Alternatiivne, kombineeritud ja kumulatiivne rahastamine

1. Programmi rakendatakse koostoimes muude liidu programmidega. Meede, mis on saanud liidu toetust mõnest teisest programmist, võib saada toetust ka käesoleva programmi alusel. Vastava rahalise toetuse suhtes kohaldatakse liidu asjaomase programmi eeskirju või kõigi toetuste suhtes võib kohaldada ühtseid eeskirju ja võtta ühe juriidilise kohustuse. Kui kõik liidu rahalised toetused põhinevad rahastamiskõlblikel kuludel, ei tohi liidu eelarvest antav kumulatiivne toetus ületada meetme rahastamiskõlblike kulude kogusummat ja selle võib arvutada proportsionaalselt kooskõlas toetuse tingimusi käsitlevate dokumentidega.
2. Programmi kohaseid väljavalimismenetlusi võib korraldada eelarve otsese või kaudse täitmise raames ühiselt liikmesriikide, liidu institutsioonide, organite ja asutuste, kolmandate riikide, rahvusvaheliste organisatsioonide, rahvusvaheliste finantsasutuste või muude kolmandate isikutega (edaspidi „ühise väljavalimismenetluse partnerid“), tingimusel et on tagatud liidu finantshuvide kaitse. Selliste menetluste suhtes kohaldatakse ühtseid eeskirju ja nendega kaasnevad ühtsed juriidilised kohustused. Selleks võivad ühise väljavalimismenetluse partnerid teha programmi jaoks kättesaadavaks vahendid kooskõlas käesoleva määruse artikliga 12 või delegeerida väljavalimismenetluse rakendamise partneritele, kui see on kohaldatav kooskõlas määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 62 lõike 1

punktiga c. Ühises väljavalimismenetluses võivad ühise väljavalimismenetluse partnerite esindajad olla ka määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 153 lõikes 3 osutatud hindamiskomisjoni liikmed.

Artikkel 14

Programmiga assotsieerunud kolmandad riigid

1. Programmis võivad täieliku või osalise assotsieerimise kaudu osaleda järgmised kolmandad riigid kooskõlas artiklis 3 sätestatud eesmärkidega ja kooskõlas asjaomaste rahvusvaheliste lepingutega või nende lepingute raames vastu võetud otsustega, mida nende riikide suhtes kohaldatakse:
 - a) Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni liikmed, kes on Euroopa Majanduspiirkonna liikmed, ja Euroopa mikroriigid;
 - b) ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaadid;
 - c) Euroopa naabruspoliitika riigid;
 - d) muud kolmandad riigid.
2. Programmides osalemiseks sõlmitud assotsieerimislepingutes
 - a) tagatakse õiglane tasakaal programmis osaleva kolmanda riigi panuse ja saadava kasu vahel;
 - b) nähakse ette liidu programmis osalemise tingimused, sealhulgas viis, kuidas arvutada programmile antav tegevustoetusest ja osalustasust koosnev rahaline panus ja programmi üldised halduskulud;
 - c) ei anta kolmandale riigile programmiga seoses otsustusõigust;
 - d) kindlustatakse liidu õigus tagada usaldusväärne finantsjuhtimine ja kaitsta oma finantshuve;
 - e) vajaduse korral tagatakse liidu julgeoleku ja avaliku korra huvide kaitse.

Punkti d kohaldamisel annab kolmas riik määruse (EL, Euratom) 2024/2509 ja määruse (EL, Euratom) nr 883/2013 kohaselt nõutavad õigused ja juurdepääsu ning tagab, et täiteotsused, millega kehtestatakse rahaline kohustus ELi toimimise lepingu artikli 299 alusel, ning Euroopa Liidu Kohtu otsused ja määrused on täitmisele pööratavad.

3. Assotsieerimislepingutes, millega võimaldatakse osalemist artiklis 3 osutatud audiovisuaalvaldkonna erieesmärgis, võetakse eriti juhul, kui tegemist on muu Euroopa riigiga, arvesse asjaomase riigi audiovisuaalturu olukorda, sealhulgas selle õigusraamistiku lähedust liidu audiovisuaalmeedia *acquis*'le ja juurdepääsu samaväärsetele toetuskavadele Lõike 1 punktis b osutatud riikidega sõlmitud lepingutes nõutakse, et nende riigisiseseid õigusaktid viidaks vastavusse direktiiviga 2010/13/EL, et võimaldada osalemist audiovisuaalvaldkonna erieesmärgis.

Artikkel 15

Liidu rahastuse rakendamine ja vormid

1. Programmi rakendatakse kooskõlas määrusega (EL, Euratom) 2024/2509, kas täites eelarvet otse või kaudselt koos kõnealuse määruse artikli 62 lõike 1 punktis c osutatud üksustega.
1. Liidu rahastust võib anda mis tahes kujul kooskõlas määrusega (EL, Euratom) 2024/2509, eelkõige toetusena, auhinnana, hankena ja mitterahalise annetusena.
2. Kui liidu toetust antakse eelarvelise tagatise või rahastamisvahendina, sealhulgas juhul, kui seda kombineeritakse tagastamatu toetusega segarahastamistoimingu raames, antakse seda üksnes Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi kaudu ning seda rakendatakse kooskõlas Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi poolt kohaldatavate eeskirjadega Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi raames seda liiki toetuse andmiseks sõlmitud lepingute alusel.
3. Eelarvelise tagatisena antakse liidu toetust Euroopa Konkurentsivõime Fondi määrusega kehtestatud eelarvelise tagatise maksimumsumma piires.
4. Kui programmi raames kasutatakse Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumenti, nähakse ette eraldised eelarvelise tagatise jaoks ja rahastamisvahendite rahastamine, sealhulgas juhul, kui toetust kombineeritakse tagastamatu toetusega segarahastamistoimingu raames.
5. Kui liidu rahastust antakse toetuse kujul, antakse seda kuludega sidumata rahastusena või vajaduse korral lihtsustatud kuluvõimalustena kooskõlas määrusega (EL, Euratom) 2024/2509. Rahastust võib anda tegelike rahastamiskõlblike kulude hüvitamise kujul üksnes juhul, kui meetme eesmärke ei ole võimalik muul viisil saavutada.
6. Määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 153 lõike 3 kohaldamisel võib hindamiskomisjon koosneda osaliselt või täielikult sõltumatutest väliseksperetidest.
7. Kui programmi „Loov Euroopa“ kultuuri tegevussuuna raames rahastust taotlevad üksused on viimase kahe aasta jooksul saanud üle 50 % oma iga-aastastest tuludest avaliku sektori allikatest, loetakse neil olevat programmi meetmete elluviimiseks vajalik finants-, kutsealane ja haldussuutlikkus. Nad ei pea kõnealuse suutlikkuse tõendamiseks lisadokumente esitama.

Artikkel 16

Rahastamiskõlblikkus

1. Kooskõlas määrusega (EL, Euratom) 2024/2509 kehtestatakse rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid, et toetada artiklis 3 sätestatud eesmärkide saavutamist, ning neid kohaldatakse kõigi programmi kohaste väljavalimismenetluste suhtes.
2. Väljavalimismenetlustes eelarve otsese ja kaudse täitmise raames võib liidu toetust anda või saada üks või mitu järgmistest õigussubjektidest:
 - a) liikmesriigis asutatud üksused;

- b) assotsieerunud kolmandas riigis asutatud üksused;
 - c) rahvusvahelised organisatsioonid;
 - d) muud mitteassotsieerunud kolmandates riikides asutatud üksused, kui selliste üksuste rahastamine on meetme rakendamise seisukohast oluline ja aitab kaasa artiklis 3 sätestatud eesmärkide saavutamisele.
3. Lisaks määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 168 lõigetes 2 ja 3 sätestatule võivad käesoleva määruse artikli 14 lõikes 1 osutatud assotsieerunud kolmandad riigid asjakohasel juhul osaleda määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 168 lõigete 2 ja 3 kohastes hankemehhanismides ja neist kasu saada. Liikmesriikide suhtes kohaldatavaid eeskirju kohaldatakse osalevate assotsieerunud kolmandate riikide suhtes *mutatis mutandis*.
 4. Väljavalimismenetlusi, mis mõjutavad julgeolekut või avalikku korda, eelkõige seoses liidu või selle liikmesriikide strateegiliste varade ja huvidega, piiratakse kooskõlas määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikliga 136.
 5. Määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artiklis 110 osutatud tööprogrammis võib täpsustada käesolevas määruses sätestatud rahastamiskõlblikkuse kriteeriume või kehtestada konkreetsete meetmete jaoks täiendavad rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid.
 6. Euroopa Liidu riiklike võrdõiguslikkust edendavate asutuste võrgustikule (Equinet) võib anda Equineti alalise tööprogrammiga seotud kulude katmiseks tegevustoetust ilma projektikonkursita.

Artikkel 17

Tööprogramm

Programmi rakendatakse määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artiklis 110 osutatud tööprogrammide kaudu. Tööprogrammides esitatakse vajaduse korral Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi kaudu rakendatavad tegevused ja nendega seotud liidu toetuse määrad.

VII peatükk

Lõppsätted

Artikkel 18

Kehtetuks tunnistamine

Määrused (EL) 2021/692 ja (EL) 2021/818 tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2028.

Artikkel 19

Üleminekusätted

1. Käesolev määrus ei mõjuta määruste (EL) 2021/692 ja (EL) 2021/818 alusel rakendatavate meetmete jätkumist või muutmist kuni nende meetmete lõpetamiseni

ning nimetatud määrusi kohaldatakse nende meetmete suhtes kuni nende lõpetamiseni.

2. Programmi rahastamispaketist võib katta ka tehnilise ja haldusabi kulud, mis on vajalikud selleks, et tagada üleminek programmi ning määruste (EL) 2021/692 ja (EL) 2021/818 alusel vastu võetud meetmete vahel.

Artikkel 20

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2028.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
eesistuja

Nõukogu nimel
president

FINANTS- JA DIGISELGITUS

1.	ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK	3
1.1.	Ettepaneku/algatuse nimetus	3
1.2.	Asjaomased poliitikavaldkonnad	3
1.3.	Eesmärgid.....	3
1.3.1.	Üldeesmärgid	3
1.3.2.	Erieesmärgid	3
1.3.3.	Oodatavad tulemused ja mõju	3
1.3.4.	Tulemusnäitajad	3
1.4.	Ettepanek/algatus käsitleb.....	4
1.5.	Ettepaneku/algatuse põhjendused	4
1.5.1.	Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava	4
1.5.2.	ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud. ..	4
1.5.3.	Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid	4
1.5.4.	Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjakohaste vahenditega	5
1.5.5.	Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang.....	5
1.6.	Ettepaneku/algatuse ja selle finantsmõju kestus	6
1.7.	Kavandatud eelarve täitmise viisid	6
2.	HALDUSMEETMED	8
2.1.	Järelevalve ja aruandluse reeglid	8
2.2.	Haldus- ja kontrollisüsteem(id).....	8
2.2.1.	Eelarve täitmise viisi(de), rahastuse rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus	8
2.2.2.	Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta.....	8
2.2.3.	Kontrollimeetmete hinnanguline kulutõhusus (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse), selle põhjendus ja oodatav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal).....	8
2.3.	Pettuste ja õigusnormide rikkumise ärahoidmise meetmed	9
3.	ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU	10
3.1.	Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub	10
3.2.	Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele	12

3.2.1.	Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade.....	12
3.2.1.1.	Heakskiidetud eelarvest saadavad assigneeringud.....	12
3.2.1.2.	Sihotstarbelisest välistulust saadavad assigneeringud	17
3.2.2.	Hinnanguline tegevusassigneeringutest rahastatav väljund.....	22
3.2.3.	Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade	24
3.2.3.1.	Heakskiidetud eelarvest saadavad assigneeringud.....	24
3.2.3.2.	Sihotstarbelisest välistulust saadavad assigneeringud	24
3.2.3.3.	Assigneeringud kokku.....	24
3.2.4.	Hinnanguline personalivajadus	25
3.2.4.1.	Rahastatakse heakskiidetud eelarvest	25
3.2.4.2.	Rahastatakse sihotstarbelisest välistulust.....	26
3.2.4.3.	Personalivajadus kokku.....	26
3.2.5.	Hinnanguline mõju digitehnoloogiaga seotud investeeringutele – ülevaade.....	28
3.2.6.	Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga.....	28
3.2.7.	Kolmandate isikute rahaline osalus.....	28
3.3.	Hinnanguline mõju tuludele.....	29
4.	DIGIMÕÕDE.....	29
4.1.	Diginõuded.....	30
4.2.	Andmed.....	30
4.3.	Digilahendused.....	31
4.4.	Koostalitlusvõime hindamine	31
4.5.	Digimõõtme rakendamist toetavad meetmed.....	32

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse programm AgoraEU aastateks 2028–2034 ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) 2021/692 ja (EL) 2021/818

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

Kultuuri-, audiovisuaal- ja meediavaldkond, põhiõigused, võrdõiguslikkus ja mittediskrimineerimine, õigusriik, kodanikuühiskond, demokraatlik osalus.

1.3. Eesmärgid

1.3.1. Üldeesmärgid

Programmi üldeesmärk on edendada kultuurilist ja keelelist mitmekesisust ja pärandit, suurendada kultuuri- ja loomesektori, eelkõige meedia- ja audiovisuaaltööstuse konkurentsivõimet, kaitsta kunsti- ja meediavabadust ning kaitsta ja edendada võrdõiguslikkust, kodanikuaktiivsust, õigusi ja väärtusi, mis on sätestatud aluslepingutes ja hartas, suurendades sellega liidus demokraatlikku osalust ja ühiskonna vastupanuvõimet.

1.3.2. Erieesmärgid

Programmi erieesmärgid on järgmised:

- a) toetada piiriülest kultuuriloomet, -koostööd, kultuurielus osalemist ja sellele juurdepääsetavust ning kultuuriteoste piiriülest levitamist, tugevdades samal ajal kultuuri- ja loomesektori sotsiaalset, majanduslikku ja rahvusvahelist mõõdet (edaspidi „kultuur“);
- b) toetada audiovisuaal- ja videomängude tööstuse kultuurilist mitmekesisust ja konkurentsivõimet, eelkõige edendades Euroopa sisu loomist ja piiriülest levitamist ning kodanike juurdepääsu sellele (edaspidi „audiovisuaalvaldkond“);
- c) edendada vaba, elujõulist ja mitmekesist liidu teabeökosüsteemi, eelkõige toetades vaba ja sõltumatut ajakirjandust ja uudistemeediat, parandades kodanike juurdepääsu usaldusväärsele teabele ja võideldes desinformatsiooni vastu (edaspidi „uudised“);
- d) aidata kaitsta ja edendada põhiõigusi, võrdõiguslikkust ja mittediskrimineerimist ning aluslepingutes sätestatud liidu kodanike õigusi, sealhulgas kodanike vaba liikumist, ning suurendada kodanikuühiskonna mõjuvõimu (edaspidi „õigused, võrdõiguslikkus, kodanikud ja kodanikuühiskond“);
- e) aidata võidelda soolise vägivalla ning laste ja muude vägivallaohus olevate rühmade vastase vägivalla vastu (edaspidi „Daphne“);
- f) aidata suurendada demokraatlikku osalust ja edendada õigusriigi põhimõtte järgimist (edaspidi „demokraatlik osalus ja õigusriik“).

Mõju maksimeerimiseks ja koostoime suurendamiseks toetatakse programmiga valdkonnaüleseid ja horisontaalseid tegevusi, mis aitavad saavutada üldeesmärki, eelkõige arendades koostoimet kultuuri- ja meediasektori ja kodanikuühiskonna vahel ning edendades valdkondadevahelist koostööd ja innovatsiooni.

1.3.3. Oodatavad tulemused ja mõju

Märkige, milline peaks olema ettepaneku/algatuse oodatav mõju toetusesaajatele/sihtrühmale.

Programmil on positiivne mõju piiriülesele kultuurikoostööle, kultuurielus osalemisele ja sellele juurdepääsetavusele ning mitmekesiste kultuuriteoste levitamisele. Selleks edendatakse kultuuri- ja loomesektoris koostööd, loometegevust, võrgustike loomist ja kogemuste koondamist, toetatakse mitmekesise kultuurisisu levitamist ning juurdepääsu kultuurilisele mitmekesisusele ja kultuuripärandile, samuti toetatakse kunstnike ning kultuuri- ja loomesektori töötajate liikuvust väljapoole riigipiire. Meetmete tulemuseks on muu hulgas kultuuri- ja loomesektori parem varustatus peamiste probleemide lahendamiseks, kultuuri- ja loomesektori suurem loomepotentsiaal seoses kunstivabadusega, mitmekesisem kultuurisisu, mida levitatakse väljapoole riigipiire, rohkematele kunstnikele ning kultuuri- ja loomesektori töötajatele paremad karjääriväljavaated, parem ja kaasavam juurdepääs mitmekesisemale kultuurisisule ja -pärandile, arvukamad rahvusvahelised kultuuripartnerlused ja -vahetused, suurem digiteerimine, juurdepääs digitaalsele kultuuripärandile ning selle pärandi säilitamine ja taaskasutamine.

Programmil on positiivne mõju ELi audiovisuaal- ja meediasisu loomise, levitamise ja kättesaadavuse ning mitmekesise teabeturu toetamisele. Audiovisuaalteoste toetamine aitab näiteks kaastootmise kaudu tugevdada Euroopa kultuurilist mitmekesisust ja kultuurialast konkurentsivõimet. See parandab ka videomängude loomist, levitamist ja kättesaadavust ning soodustab meediavaldkondadeülese intellektuaalomandi kasutamist. Meedia mitmekesisuse ja sõltumatuse, meedia elujõulisuse ja meediapädevuse toetamisega ning olukorratadlikkuse suurendamisega kaitstakse ELi teabeturu usaldusväarsust.

Programmil on positiivne mõju põhiõiguste kaitsele ja edendamisele, mittediskrimineerimisele ning edukale kodanikuühiskonna tegutsemisruumile. Meetmetega suurendatakse põhiõiguste nähtavust ja teadlikkust nendest ning vähendatakse diskrimineerimist ja ahistamist. Meetmetega kaitstakse ka üksikisikuid, eelkõige naisi, lapsi ja vägivallaohus olevaid rühmi, ning toetatakse ohvreid vägivalla tagajärgedega tegelemisel. Kodanikud ja organisatsioonid saavad ühiskonna poliitilises, majandus-, sotsiaalses ja kultuurielus sisuliselt osaleda. Kodanikud saavad vabalt väljendada oma seisukohti, valida oma poliitilisi juhte ja oma tulevikku puudutavates küsimustes kaasa rääkida.

1.3.4. Tulemusnäitajad

Märkige, milliste näitajate abil jälgitakse edusamme ja saavutusi.

Programmi edusammude ja saavutuste jälgimiseks kasutatavad väljund- ja tulemusnäitajad vastavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) [XXX]* [tulemusraamistiku määrus] sätestatud ühiste näitajatele.

1.4. Ettepanek/algatus käsitleb

.. uut meedet

.. uut meedet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest³⁸

olemasoleva meetme pikendamist

³⁸

Vastavalt finantsmääruse artikli 58 lõike 2 punktile a või b.

– ühe või mitme meetme ümbersuunamist teise või uude meetmesse või ühendamist teise või uue meetmega

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.5.1. Lühivi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

Programm aitab lahendada kultuuri-, meedia- ja kodanikuühiskonna valdkonnas spetsiifilisi ja ühiseid probleeme ning edendada koostööd, võttes samal ajal arvesse eri poliitikavaldkondade eripära ja probleeme, nende erinevaid sihtrühmi ja konkreetseid vajadusi. Kui liit koondab neis valdkondades toetust, on tal paremad võimalused tegeleda nii alaliste kui ka uute ja esilekerkivate poliitikaprioriteetidega, nagu demokraatia, õiguste ja võrdõiguslikkuse kaitsmine, kodanikuühiskonnale soodsa tegutsemisruumi loomine, kultuurilise ja keelelise mitmekesisuse ning kultuuripärandi kaitsmise edendamine, kultuuri- ja loomesektori tugevdamine ja nende vastupanuvõime suurendamine, meediavabaduse ja meedia mitmekesisuse edendamine ning meedia- ja kultuurivaldkonnas tegutsejate majanduskasvu soodustamine.

1.5.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

ELi tasandi meetme põhjused (ex ante)

Programmist rahastamisel keskendutakse meetmetele, mille puhul ELi sekkumine võib luua üksikute liikmesriikide tegevusega võrreldes lisaväärtust.

Täpsemalt:

- tegelemine riikideüleste ja ühiste probleemidega (nt kodanikuühiskonna tegutsemisruumi ahenemine, ohud meediavabadusele ja meedia mitmekesisusele, kultuuri-, loome- ja meediasektori killustatus riigipiire ja keelelisi eraldusjooni pidi): liikmesriikidel on keeruline neid probleeme üksi piisaval määral lahendada. ELi tasandi jõupingutused võimaldavad koostööd ja vastastikust õpet, suurendada suutlikkust, koondada ressursse ning jagada eriteadmisi ja parimaid tavasid;
- ELi väärtuste ja demokraatlike standardite kaitsmiseks ja edendamiseks ning kodanikuühiskonna tegutsemisruumi kindlustamiseks ei piisa pelgalt riigi tasandi rahastusest ja poliitikast. See kehtib ka meedia- ja audiovisuaalsektori ning muude kultuuri- ja loomevaldkondade üldise konkurentsivõime ja mitmekesisuse kohta;
- ELi toetus on oluline, et säilitada kõigis liikmesriikides juurdepääs audiovisuaal- ja kultuurisisule ning tagada põhiõiguste kaitse kõrge tase;
- ELi toetus täidab rahastamisel ja teenuste osutamisel lünki, mis ei ole liikmesriikide tasandil kaetud;
- ELi meetmed on üliolulised, et edendada liidu väärtusi rahvusvahelisel tasandil, rakendades rahvusvahelisi standardeid kooskõlas sisepoliitikaga.

Oodatav tekkiv ELi lisaväärtus (ex-post)

– ELi tasandi meetmed võimaldavad teha riikideülest koostööd, koondada ressursse ja vahetada liikmesriikide vahel parimaid tavasid, mille tulemusena leitakse ühistele probleemidele sidusamad ja mõjusamad lahendused.

- ELi toetus täiendab riiklike meetmeid, toetades riiklikul tasandil alarahastatud või vähem prioriteetseid valdkondi.
- ELi meetmed suurendavad töötajate liikuvust ja ringlust, mis tugevdab siseturu toimimist ning suurendab kultuurilist ja keelelist mitmekesisust.
- ELi tasandi meetmed suurendavad teadlikkust õigustest ning edendavad ELi kodakondsuse tunnetust ja vastastikust mõistmist, soodustades suuremat teadlikkust kultuurilisest mitmekesisusest ja selle väärtustamist, kaitstes ja edendades liidu väärtusi, toetades demokraatia ja ühiskonna vastupanuvõimet ning usaldusväärset teaberuumi, mis on eesmärgid, mida pelgalt riiklike meetmetega ei ole võimalik täielikult saavutada.
- ELi toetus edendab Euroopa kodanike piiriülest juurdepääsu meedia- ja audiovisuaalsisule ning muule kultuuri- ja loomesisule.

1.5.3. *Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid*

Aastaid 2021–2027 hõlmavate vahehindamiste tulemused näitavad, et olemasolevad programmid on oma poliitikaeesmärgid suures osas täitnud ja andnud ELi lisaväärtust, ent toovad samal ajal esile parandamist vajavad valdkonnad. Näiteks kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi vahehindamine kinnitas, et programm hõivab väärtuste ja põhiõiguste rahastamise maastikul suures osas tühja ruumi. Programm „Loov Euroopa“ on aidanud toetada kultuurilist ja keelelist mitmekesisust, parandades inimeste juurdepääsu mitmekesisele Euroopa sisule, ning aidanud audiovisuaalsektoris ning muudes loome- ja kultuurivaldkondades tegutsejatel Euroopa tasandil laieneda ja muutuda konkurentsivõimelisemaks. Multimeediameetmete hindamine kinnitas ka lisaväärtust, mida annab ELi asjades uudiste sõltumatu kajastamise toetamine.

Hindamised tõid ka esile parandamist vajavad valdkonnad. Nende hulka kuuluvad programmide ulatuse laiendamine, juurdepääsu hõlbustamine, juhtimise lihtsustamine, seire tõhustamine, teiste programmidega koostoime tugevdamine ja kattumiste vältimine ning paindlikkuse suurendamine uute probleemide lahendamisel.

1.5.4. *Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjakohaste vahenditega*

Algatus on mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 ettepaneku osa.

Algatus on kooskõlas järgmiste komisjoni 2024.–2029. aasta üldiste poliitikaprioriteetidega: 1) inimeste toetamine ning ühiskonna ja sotsiaalse mudeli tugevdamine; 2) demokraatia kaitsmine ja väärtuste hoidmine; 3) Euroopa kestlik heaolu ja konkurentsivõime ning 4) globaalne Euroopa.

1) Koostoime poliitikaga, millega toetatakse inimesi ning tugevdatakse ühiskonda ja sotsiaalsed mudelit

Edendatakse meediat, kultuuri, väärtusi ja õigusi käsitlevate algatuste koostoimet tulevase sekkumisega hariduse, solidaarsuse ja noorte valdkonnas. Seda koostoimet, näiteks meediapädevuse, digioskuste, kodanikuaktiivsuse ja kodanikuhariduse, kunsti- ja kultuurihariduse ning oskuste arendamise ja kaasamise alal, edendatakse kooskõlas Euroopa noortestrategia ja ELi kodakondsust käsitleva aruande eesmärkidega ning muude eelseisvate poliitikaalgatustega. Algatus täiendab

teatavaid tööhõive- ja sotsiaalpoliitika algatusi. Õigustele võrdse juurdepääsu edendamine ja mitmekesisuse suurendamine toetab sotsiaalset kaasatust ja õiglasi tööturge. Kultuuri- ja loomesektor ning meediatööstus aitavad aktiivselt edendada töötajate täiend- ja ümberõpet oskuste liidu kontekstis, samuti soodustab see tõenäoliselt töökohtade loomist nendes sektorites. Kultuuri- ja loomesektor keskenduvad ka kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate töötingimuste parandamisele.

2) Koostoime õiguspoliitikaga

Õiguspoliitika ja õigusriigi põhimõtte kooskõla loob tugeva raamistiku, mis tagab vastutuse, edendab õiguslikku sidusust liikmesriikide vahel ning kaitseb põhiõigusi, suurendades seeläbi liidus usaldust ja koostööd. Põhiõiguste ja õiguspoliitika vaheline seos on õiglase ja võrdse ühiskonna kujundamisel keskse tähtsusega. Põhiõigused – alates õigusest õiglasele kohtulikule arutamisele ja mittediskrimineerimisest kuni eraelu puutumatus kaitсени – määravad kindlaks olulised standardid, mida justitsüsteemid peavad järgima, ning muudavad abstraktsed põhimõtted konkreetseteks õiguslikeks meetmeteks ja tavadeks. Näiteks diskrimineerimisvastaste õigusnormidega tagatakse põhimõtte „võrdsus seaduse ees“ järgimine. Seega tagab põhiõiguste ja õiguspoliitika koostoime selle, et õigussüsteemid mitte ainult ei hoia ära kuritarvitusi, vaid ka edendavad aktiivselt väärikust, võrdsust ja vabadust. See koostoime on oluline, et suurendada üldsuse usaldust õigusasutuste vastu, edendada sotsiaalset ühtekuuluvust ning lõppkokkuvõttes tagada, et õigusemõistmine on kõigile kättesaadav ja sisukas. Sel eesmärgil edendatakse käesoleva programmi ja tulevase õigusprogrammi vahelist koostoimet.

3) Koostoime ühtse turu ja konkurentsivõime poliitikaga

Algatusega täiendatakse ELi ühtse turu ja majandusliku konkurentsivõime poliitikaraamistikku. See tugineb eelkõige 2024. aasta ühtse turu ja konkurentsivõime aruandele, milles järgitakse ökosüsteemipõhist lähenemisviisi, et tugevdada peamiste tööstussektorite, sealhulgas kultuuri- ja loomemajanduse vastupanuvõimet ja strateegilist autonoomiat. See kajastab ka konkurentsivõime kompassi eesmärke, milles nähakse ette selged võrdlusalused ELi pikaajalise tootlikkuse parandamiseks ning innovatsiooni edendamiseks.

Algatusega tugevdatakse koostoimet tulevase Euroopa Konkurentsivõime Fondi ning tulevase teadusuuringute ja innovatsiooni programmiga. See hõlmab toetust valdkondadevahelistele teadusuuringutele mitmesugustel teemadel, sealhulgas demokraatia, väärtused, võrdõiguslikkus ja desinformatsioon, aga ka sellistel digi- ja tööstusteemadel, mis on tihedalt seotud kultuuri- ja loomesektoriga (nt laiendatud reaalsus, immersiiivsed keskkonnad, uus meedia) Lisaks edendab ettepanek kooskõlas digikümneni 2030. aasta programmi eesmärkidega Euroopa digiüleminekut.

4) Koostoime globaalse Euroopa poliitikaga

Tulevane programm täiendab liidu välistegevuse kaudu rahastatavaid meetmeid. Näiteks kultuurivahetuse edendamisega ning ELi meedia- ja audiovisuaalsisu toetamisega kogu maailmas, sealhulgas rahvusvahelise koostöö kaudu, avab see uusi turge, meelitab ligi andekaid inimesi üle maailma ning suurendab ELi mõju ja atraktiivsust maailmaareenil.

1.5.5. *Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang*

–

1.6. Ettepaneku/algatuse ja selle finantsmõju kestus

Piiratud kestusega

- hõlmab ajavahemikku 01.01.2028–31.12.2034
- finantsmõju kulukohustuste assigneeringutele avaldub ajavahemikus 2028–2034 ja maksete assigneeringutele ajavahemikus 2028–203x

– Piiramatu kestusega

- Rakendamise käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku AAAA–AAAA,
- millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.7. Kavandatud eelarve täitmise viisid

Eelarve otsene täitmine komisjoni poolt

- tema talituste kaudu, sealhulgas kasutades liidu delegatsioonides töötavat komisjoni personali;
- rakendusametite kaudu

– Eelarve jagatud täitmine koostöös liikmesriikidega

Eelarve kaudne täitmine, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

- – kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;
- rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (nt UNESCO, OECD, Euroopa Nõukogu jne);
- Euroopa Investeerimispankale ja Euroopa Investeerimisfondile;
- – finantsmääruse artiklites 70 ja 71 osutatud asutustele;
- avalik-õiguslikele asutustele (nt sambapõhiselt hinnatavad asutused);
- avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, sel määral, mil neile antakse piisavad finantstagatised;
- liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kellele antakse piisavad finantstagatised (sambapõhiselt hinnatavad asutused);
- – asutustele või isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ühise välis- ja julgeolekupoliitika erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis;
- – liikmesriigis asutatud asutustele, kelle suhtes kohaldatakse liikmesriigi eraõigust või liidu õigust ja kellele võib kooskõlas valdkondlike normidega usaldada liidu rahaliste vahendite või eelarveliste tagatiste haldamise niivõrd, kuivõrd selliseid asutusi kontrollivad avalik-õiguslikud asutused või avalikke teenuseid osutavad eraõiguslikud asutused ja kontrollivad organid annavad neile solidaarvastutuse vormis piisavad finantstagatised või samaväärsed finantstagatised, mis võivad iga meetme puhul piirduda liidu toetuse maksimumsummaga.

Märkused

Programmi rakendatakse eelarve otsese täitmise raames (programmi teatavad osad delegeritakse Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusametile) ning kaudse eelarve täitmise raames rahvusvaheliste organisatsioonide (nt UNESCO, OECD, Euroopa Nõukogu jne) ja selliste muude sambapõhiselt hinnatavate asutuste kaudu, kes on osutunud eelmiste mitmeaastaste finantsraamistike raames edukaks.

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse reeglid

(41) Käesoleva programmi järelevalve ja aruandluse reeglites järgitakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) [XXX]* [tulemusraamistiku määrus] sätestatud nõudeid.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. *Eelarve täitmise viisi(de), rahastuse rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus*

Enamikku programmi meetmeid rakendatakse eelarve otsese täitmise korras ja osa neist delegeeritakse Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusametile (EACEA). Praegune täitmisviis on osutunud eelnevate programmide puhul tõhusaks ning kehtiva mitmeaastase finantsraamistiku esialgsete tulemuste põhjal on programmi „Loov Euroopa“ puhul veamäärad praegu alla 2 %. Rahastamisel kasutatakse finantsmääruses pakutavaid rakendusviise, peamiselt toetusi ja hankeid, sest see võimaldab meetmeid paremini poliitika vajadustega kohandada ja tagab suurem paindlikkuse prioriteetide kohandamiseks, eelkõige toetuste kaudu. Toetusi antakse tegelike kulude, ühekordsete maksete, kindlasummaliste maksete, ühikuhindade või nende kombinatsiooni kujul. Ühikuhindade astmestiku ja muude lihtsustatud meetmete kasutamine aitab vähendada vigu väljamaksetaotlustes. Kohaldatakse mitut meetet, mis võimaldavad näiteks väikeste organisatsioonide paremat juurdepääsu ning juhiste ja menetluste lihtsustamist finantsmääruse alusel (vt eespool).

Eelarve otsene täitmine komisjoni poolt võimaldab ka luua otsekontakte toetusesaajate/töövõtjatega, kes on kaasatud tegevusse, millega aidatakse kaasa liidu poliitika elluviimisele.

2.2.2. *Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta*

Programmil on samasugused riskid nagu teistel komisjoni programmidel, mis on suunatud väga mitmesugustele toetusesaajatele. Eelkõige ei ole mõned toetusesaajad korduvtaotlejad või neil ei ole ulatuslikku haldusstruktuuri. Riskid on peamiselt seotud järgmisega: 1) valitud projektide kvaliteedi tagamine ja nende projektide järgnev tehniline rakendamine; 2) eraldatud rahaliste vahendite ebatõhusa või mittemajandusliku kasutamise oht nii toetuste kui ka hangete puhul; 3) pettus.

Enamik neist riskidest väheneb eeldatavasti tänu järgmistele meetmetele: 1) projektikonkursside hoolikas kavandamine; 2) suunised taotlejatele ja toetusesaajatele; 3) ühikuhindade, kindlasummaliste maksete ja ühekordsete maksete, st lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamine, mida on kehtivas mitmeaastases finantsraamistikus tulemuslikult kohaldatud ja mis on finantsmääruses sätestatud; 4) organisatsioonisiseste menetluste ja süsteemide (nt toetuste rakendusjuhised, e-toetusehaldussüsteem jne) kasutamine projektitaotluste ja toetuste haldamiseks, et tagada toetuste ja hanketsükli kõigis etappides täielik kooskõla parimate tavadega.

Kontrollistrateegia koosneb eri osadest: 1) programmitöö, projektitaotluste hindamine ja väljavalimine, et tagada, et rahastatakse vaid parimaid projektitaotlusi; 2) toetuslepingute allkirjastamine ja järelevalve, mille puhul rakendatakse eelkontrolli nii finants- kui ka poliitilisel tasandil; 3) „avastamisstrateegial“

põhinevad järelauditid, mille eesmärk on teha kindlaks kõrvalekallete maksimaalne suurus alusetute maksete tagasinõudmisel.

Programmi teatavaid osasid rakendab jätkuvalt Hariduse ja Kultuuri Rakendusamet (EACEA), kes kasutab samu organisatsioonisiseseid menetlusi, mida kohaldatakse kogu komisjonis.

EACEA rakendab iga-aastast järelauditite kava, mis hõlmab kõiki meetmeid, ja kinnitab, et veamäär on kehtiva mitmeaastase finantsraamistiku puhul alla 2 %.

EACEA üle teeb praegu järelevalvet tema juhtkomitee, kus osalevad hariduse ja kultuuri peadirektoraat ning sidevõrkude, sisu ja tehnoloogia peadirektoraat kui programmi „Loov Euroopa“ eest vastutavad peadirektoraadid ning õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraat kui kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi eest vastutav peadirektoraat. Tagatud on korrapärane aruandlus tulemustabelite kaudu ning korrapärased koordineerimiskoosolekud vastutavate peadirektoraatidega.

2.2.3. *Kontrollimeetmete hinnanguline kulutõhusus (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse), selle põhjendus ja oodatav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal)*

Programmi kontrollikulud moodustavad ligikaudu 6 % komisjoni tehtud maksetest. See peaks jääma stabiilseks või lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamise laiendamisel veidi vähenema. Haldus- ja kontrollisüsteemi eesmärk on hoida oodatav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal) allpool olulisuse läve (2 %).

2.3. Pettuste ja õigusnormide rikkumise ärahoidmise meetmed

Vastutavad talitused jätkavad oma pettustevastase strateegia kohaldamist kooskõlas komisjoni pettustevastase võitluse strateegiaga (CAFS), et tagada muu hulgas oma pettustevastaste sisemeetmete täielik kooskõla CAFSiga ning see, et pettuseriski juhtimine on suunatud pettuseriski juhtumite kindlakstegemisele ja sobivate lahenduste leidmisele.

Nii EACEA pettustevastane strateegia kui ka komisjoni asjakohane strateegia võimaldavad tegeleda pettuseriskiga, peamiselt eeskirjade eiramise ennetamise meetmete abil, mida pettuse avastamise korral tugevdatakse. Nii vastutavates peadirektoraatides kui ka EACEAs rakendatakse jätkuvalt järgmisi meetmeid: dokumendipõhine järelevalve, järelevalvemissioonid vastavalt kindlaksmääratud järelevalvestrateegiale, selged aruandlusnõuded toetusesaajatega sõlmitavates toetuslepingutes, avakoosolekud uute toetusesaajatega, võimalus vähendada toetusi, kui tulemusi ei saavutata või kui ei täideta teatavaid rahastamistingimusi, näiteks seoses teabevahetusega.

Menetlusest kõrvalejätmise juhtumitega seotud toetusesaajad kantakse varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise andmebaasi (EDES) ning OLAF ja Euroopa Prokuratuur võtavad selliste juhtumite suhtes järelmeetmeid.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

- Uued eelarveread, mille loomist taotletakse

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriigiti ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kulu liik	Rahaline osalus			
	Nr	Liigendatud/liigendamata	EFTA riigid	Kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaadid	Muud kolmandad riigid	Muu sihtotstarbeline tulu
2	06 01 02 – Programmi AgoraEU toetuskulud	Liigendamata	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI
2	06 03 01 „Loov Euroopa“ – Kultuur	Liigendatud	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI
2	06 03 02 MEDIA+	Liigendatud	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI
2	06 03 03 CERV+	Liigendatud	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI

3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele

3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade

- Ettepanek/algatus ei nõua tegevusassigneeringute kasutamist
- Ettepanek/algatus nõuab tegevusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

3.2.1.1. Heakskiidetud eelarvest saadavad assigneeringud

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	2	
---	---	--

			Aasta	Aasta	Aasta	Aasta	Aasta	Aasta	Aasta	Mitmeaastane finantsraamistik 2028– 2034 KOKKU
			2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
Tegevusassigneeringud										
Eelarverida 06 03 01 „Loov Euroopa“ – Kultuur	Kulukohustused	(1a)	0,230	0,238	0,247	0,256	0,265	0,275	0,285	1,796
	Maksed	(2a)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Eelarverida 06 03 02 MEDIA+	Kulukohustused	(1b)	0,409	0,424	0,439	0,455	0,472	0,489	0,506	3,194
	Maksed	(2b)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Eelarverida 06 03 03 CERV+	Kulukohustused	(1c)	0,460	0,477	0,494	0,512	0,531	0,550	0,569	3,593
	Maksed	(2c)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Sellest: 06 03 03 01 Võrdõiguslikkus, õigused, kodanikud ja väärtused	Kulukohustused		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
	Maksed		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Sellest: 06 03 03 02 Demokraatlik osalus ja õigusriik	Kulukohustused		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
	Maksed		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Sellest: 06 03 03 03 Daphne	Kulukohustused		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

	Maksed		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud ³⁹⁴⁰												
Eelarverida	06 01 02	Programmi	AgoraEU	(3)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
toetuskulud												
Assigneeringud KOKKU				Kulukohustused	= 1a + 1b + 3	1,099	1,139	1,180	1,223	1,268	1,313	1,360
				Maksed	= 2a + 2b + 3	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	4	„Halduskulud“ ⁴¹
---	----------	-----------------------------

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

DG: <EAC/CNECT/JUST>		Aasta	Aasta	Aasta	Aasta	Aasta	Aasta	Aasta	Mitmeaastane finantsraamistik 2028–2034 KOKKU
		2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
• Personalikulud		37,070	37,070	37,070	37,070	37,070	37,070	37,070	259,490
• Muud halduskulud		1,523	1,538	1,553	1,569	1,585	1,602	1,619	10,988
KOKKU	Assigneeringud	38,593	38,608	38,623	38,639	38,655	38,672	38,689	270,478
<.....>									

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 4 assigneeringud KOKKU	(Kulukohustuste kogusumma = maksete kogusumma)	0	0	0	0	0	0	0	0
---	--	---	---	---	---	---	---	---	---

39

40

41

Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamist toetavad kulud (endised BA read), kaudne teadustegevus, otsene teadustegevus.

Vajalike assigneeringute kindlaksmääramiseks tuleks kasutada aastaseid keskmisi kulunäitajaid, mis on kättesaadavad BUDGpedia veebilehel.

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		Aasta 2028	Aasta 2029	Aasta 2030	Aasta 2031	Aasta 2032	Aasta 2033	Aasta 2034	Mitmeaastane finantsraamistik 2028–2034 KOKKU
Mitmeaastase finantsraamistiku	Kulukohustused	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
RUBRIIKIDE 1–4 assigneeringud KOKKU	Maksud	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

3.2.2. *Hinnanguline tegevusassigneeringutest rahastatav väljund (ei täideta detsentraliseeritud asutuste puhul)*

- (42) Programmi edusammude ja saavutuste jälgimiseks kasutatavad väljund- ja tulemusnäitajad vastavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) [XXX]* [tulemusraamistiku määrus] sätestatud ühistele näitajatele.

kulukohustuste assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Märkige eesmärgid ja väljundid			Aasta 2028		Aasta 2029		Aasta 2030		Aasta 2031		Lisage vajalik arv aastaid, et näidata finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)						KOKKU	
	VÄLJUNDID																	
	↓	Väljundi liik ⁴²	Keskmine kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Väljundite arv kokku
ERIEESMÄRK nr 1 ⁴³ ...																		
- Väljund																		
- Väljund																		

⁴² Väljunditena käsitatakse tarnitud tooteid ja osutatud teenuseid (rahastatud üliõpilasvahetuste arv, ehitatud teede pikkus kilomeetrites jms).

⁴³ Vastavalt punktile 1.3.2. „Erieesmärgid“.

- Väljund																			
Erieesmärk nr 1 kokku																			
ERIEESMÄRK nr 2 ...																			
- Väljund																			
Erieesmärk nr 2 kokku																			
KOKKU																			

3.2.3. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade

- Ettepanek/algatus ei nõua haldusassigneeringute kasutamist
- Ettepanek/algatus nõuab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

3.2.3.1. Heakskiidetud eelarvest saadavad assigneeringud

HEAKSKIIDETUD EELARVE	Aasta	Aasta	Aasta	Aasta	Aasta	Aasta	Aasta	2028–2034 KOKKU
	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
RUBRIIK 4								
Personalikulud	37,070	37,070	37,070	37,070	37,070	37,070	37,070	259,490
Muud halduskulud	1,523	1,538	1,553	1,569	1,585	1,602	1,619	10,988
RUBRIIK 4 kokku	38,593	38,608	38,623	38,639	38,655	38,672	38,689	270,478
RUBRIIGIST 4 välja jäävad kulud								
Personalikulud	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Muud halduskulud	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
RUBRIIGIST 4 välja jäävad kulud kokku								
KOKKU								

3.2.4. Hinnanguline personalivajadus

- Ettepanek/algatus ei nõua personali kasutamist
- Ettepanek/algatus nõuab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

3.2.4.1. Rahastatakse heakskiidetud eelarvest

Hinnanguline väärtus täistööaja ekvivalendina

HEAKSKIIDETUD EELARVE	Aasta 2028	Aasta 2029	Aasta 2030	Aasta 2031	Aasta 2032	Aasta 2033	Aasta 2034
• Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised teenistujad)							
20 01 02 01 (komisjoni peakorteris ja esindustes)	182	182	182	182	182	182	182
20 01 02 03 (ELi delegatsioonides)	0	0	0	0	0	0	0
(Kaudne teadustegevus)	0	0	0	0	0	0	0
(Otsene teadustegevus)	0	0	0	0	0	0	0
Muud eelarveread (märkige)	0	0	0	0	0	0	0
• Koosseisuväline personal (täistööaja ekvivalendina)							
20 02 01 (üldvahenditest rahastatavad lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid)	28	28	28	28	28	28	28
20 02 03 (lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja noored eksperdid ELi delegatsioonides)	0	0	0	0	0	0	0
Haldustoetuse eelarverida [XX.01.YY.YY]	- peakorteris	0	0	0	0	0	0
	- ELi delegatsioonides	0	0	0	0	0	0
(lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid kaudse teadustegevuse valdkonnas)	0	0	0	0	0	0	0
(lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid otsese teadustegevuse valdkonnas)	0	0	0	0	0	0	0
Muud eelarveread (märkige) – Rubriik 4	0	0	0	0	0	0	0
Muud eelarveread (märkige) – Rubriigist 4 välja jäävad kulud	10	10	10	10	10	10	10
KOKKU	0	0	0	0	0	0	0
[XX.01.YY.YY]	- ELi delegatsioonides	0	0	0	0	0	0
(lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid kaudse teadustegevuse valdkonnas)	0	0	0	0	0	0	0

(lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid otsese teadustegevuse valdkonnas)	0	0	0	0	0	0	0
Muud eelarveread (märkige) – Rubriik 4	0	0	0	0	0	0	0
Muud eelarveread (märkige) – Rubriigist 4 välja jäävad kulud	0	0	0	0	0	0	0
KOKKU	220	220	220	220	220	220	220

Ettepaneku rakendamiseks vajatav personal (täistööaja ekvivalendina)

	Kaetakse komisjoni talituste olemasolevast personalist	Erakorraline lisapersonal*		
		Rahastatakse rubriigist 4 või teadusuuringute eelarveridadel	Rahastatakse BA ridadelt	Rahastatakse tasudest
Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad	139	43	ei kohaldata	
Koosseisuväline personal (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud)	25	3	10	

Ülesannete kirjeldus:

Ametnikud ja ajutised töötajad	
Koosseisuvälised töötajad	

3.2.5. Hinnanguline mõju digitehnoloogiaga seotud investeeringutele – ülevaade

Digi- ja IT-assigneeringud KOKKU	Aasta 2028	Aasta 2029	Aasta 2030	Aasta 2031	Aasta 2032	Aasta 2033	Aasta 2034	Mitmeaastane finantsraamistik 2028–2034 KOKKU
RUBRIIK 4								
Institutsiooni tasandi IT-kulud	1,804	1,804	1,804	1,804	1,804	1,804	1,804	12,628
RUBRIIK 4 kokku	1,804	1,804	1,804	1,804	1,804	1,804	1,804	12,628
RUBRIIGIST 4 välja jäävad kulud								
Politiikavaldkondade IT- kulud rakenduskavadele	8,500	8,500	8,500	8,500	8,500	8,500	8,500	59,500
RUBRIIGIST 4 välja jäävad kulud kokku	8,500	8,500	8,500	8,500	8,500	8,500	8,500	59,500
KOKKU	10,304	10,304	10,304	10,304	10,304	10,304	10,304	72,128

3.2.6. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

Algatus on kooskõlas ettepanekuga 2028.–2034. aasta mitmeaastase finantsraamistiku kohta.

3.2.7. Kolmandate isikute rahaline osalus

Ettepanek/algatus:

- ei näe ette kolmandate isikute poolset kaasrahastamist
- näeb ette kolmandate isikute poolse kaasrahastuse, mille hinnanguline summa on järgmine:

assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta 2028	Aasta 2029	Aasta 2030	Aasta 2031	Aasta 2032	Aasta 2033	Aasta 2034	Kokku
Nimetage kaasrahastav asutus								
Kaasrahastatavad assigneeringud KOKKU								

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

- Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele
- Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:
 - omavahenditele
 - muudele tuludele
 - märkige, kas see on kulude eelarveridasid mõjutav sihtotstarbeline tulu

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Tulude eelarverida	Jooksva eelarveaastal kättesaadavad assigneeringud	Ettepaneku/algatuse mõju ⁴⁴						
		Aasta 2028	Aasta 2029	Aasta 2030	Aasta 2031	Aasta 2032	Aasta 2033	Aasta 2034
Artikkel								

Sihtotstarbeliste tulude puhul märkige, milliseid kulude eelarveridasid ettepanek mõjutab.

⁴⁴ Traditsiooniliste omavahendite (tollimaksud ja suhkrumaksud) korral tuleb märkida netosummad, st brutosumma pärast 20 % sissenõudmiskulude mahaarvamist.

Muud märkused (nt tuludele avaldatava mõju arvutamise meetod/valem või muu teave).

4. DIGIMÕÕDE

4.1. Diginõuded

Viide nõudele	Nõude kirjeldus	Nõudest mõjutatud või sellega seotud osalejad	Üldised protsessid	Kategooriad
VI peatükk – artikkel 11	[...] Programmi rakendamise tehniline ja haldusabi	Euroopa Komisjon; toetusesaajad	Programmi rakendamine toetuste otsese haldamise kaudu	Digilahendused
VI peatükk – artikkel 10	[...] sealhulgas programmi teabepunktide kaudu, suurendades sellega programmi tulemustest teavitamist ning nende nähtavust ja levitamist.	Euroopa Komisjon, riiklikud asutused; toetusesaajad	Levitamine	Digilahendused
II peatükk – artikli 4 punkt e	[...] parandada tõendusbaasi tõhusama andmete kogumise, andmeanalüüsi [...] abil	Euroopa Komisjon, rakendusametid, toetusesaajad	Tõenduspõhine poliitikakujundamine, programmi rakendamine ja seire; hindamine	Digilahendused, andmed
III peatükk – artikli 5 punkt f	[...] tõhustada [...] andmete kogumist ja andmeanalüüsi [...]	Euroopa Komisjon, rakendusametid, toetusesaajad	Tõenduspõhine poliitikakujundamine, programmi rakendamine ja seire; hindamine	Digilahendused, andmed

III peatükk – artikli 6 punkt f	Keskenduda [...] andmete kogumisele ja andmeanalüüsile ning ühiste standardite väljatöötamisele [...]	Euroopa Komisjon, rakendusametid, toetusesaajad	Tõenduspõhine poliitikakujundamine, programmi rakendamine ja seire; hindamine	Digilahendused, andmed
---------------------------------	---	---	---	------------------------

4.2. Andmed

Kohaldamisalasse kuuluvate andmete ja seonduvate standardite / tehniliste kirjelduste üldine kirjeldus

Andmete liik	Viide (viited) nõudele	Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui see on asjakohane)
Riigid, organisatsioonid, eelarve, osalejad ja prioriteedid projekti kohta	VI peatükk, artikkel 11 V peatükk, artikkel 10 II peatükk, artikli 4 punkt e III peatükk, artikli 5 punkt f ja artikli 6 punkt f Määrus (EL, Euratom) (202X-XXXX, tulemusraamistiku määrus)	e-toetusehaldussüsteem ja programmi raames tegutsevate rakendusasutuste andmebaasid

Kooskõla Euroopa andmestrategiega

Selgitage, kuidas nõue (nõuded) on kooskõlas Euroopa andmestrategiega

Ettepaneku sätted toetavad koostalitlusvõimet, taaskasutatavust ja andmete turvalist jagamist kooskõlas Euroopa andmestrategiega. Kui töödeldakse isikuandmeid (nt osalejate isikuandmeid), toimub töötlemine kooskõlas isikuandmete kaitse üldmäärusega. Arhitektuur on kooskõlas ka avaandmete direktiiviga, sest asjakohased koondatud isikustamata andmed võib teha teadlastele või avaliku sektori asutustele

taaskasutamiseks kättesaadavaks.

Kooskõla ühekordsuse põhimõttega

Selgitage, kuidas on kaalutud ühekordsuse põhimõtet, kuidas on uuritud olemasolevate andmete taaskasutamise võimalust

Programmi rakendamise saadud andmete jälgitavus ja taaskasutatavus tagatakse loodud tulemustabelite abil. Andmed saadakse taotlusvormidest ja lõpparuannetest ning võimalik, et ka programmi teabepunktidest.

Selgitage, kuidas on uued loodud andmed leitavad, juurdepääsetavad, koostalitlusvõimelised ja taaskasutatavad ning vastavad kvaliteetsetele standarditele

(43) Programmi rakendamise saadud andmete jälgitavus ja taaskasutatavus tagatakse programmi konkreetsete tegevussuundade kaupa. Andmed salvestatakse projekti elutsükli kajastavate dokumentide kaudu ja tehakse kättesaadavaks kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) [XXX]* [tulemusraamistiku määrus] sätetega, mis käsitlevad programmide tulemuslikkuse ja saavutustega seotud teabe läbipaistvuse tagamist ühtse portaali kaudu.

Andmevood

Andmete liik	Viide (viited) nõudele (nõuetele)	Osaleja, kes andmed esitab	Osaleja, kes andmed saab	Andmevahetuse ajend	Sagedus (kui see on asjakohane)
Riigid, organisatsioonid, eelarve, osalejad ja prioriteedid projekti kohta	VI peatükk – artikkel 11 VI peatükk – artikkel 10 II peatükk – artikli 4 punkt e III peatükk – artikli 5 punkt f ja artikli 6	Toetusesaaja d, programmi teabepunktid	Üldsus Komisjon Euroopa Parlament Euroopa Liidu Nõukogu	Määrus (EL, Euratom) [202X-XXXX, tulemusraamistiku määrus]: artikkel XXX (seire) ja artikkel XXX (rakendamisaruanne ja tagasiulatuvad hindamised). Korrapärane	Määruse (EL, Euratom) [202X-XXXX, tulemusraamistiku määrus] artikkel XXX (seire) ja artikkel XXX (rakendamisaruanne ja tagasiulatuvad hindamised).

	punkt f Määrus (EL, Euratom) [202X-XXXX, tulemusraamistiku määrus]			programmiaruanalus	
--	--	--	--	--------------------	--

4.3. Digilahendused

Digilahendus	Viide (viited) nõudele (nõuetele)	Peamised volitatud funktsioonid	Vastutav asutus	Kuidas on arvesse võetud juurdepääsetavust?	Kuidas on arvesse võetud korduvkasutatavust?	Tehisintellektitehnoloogia kasutamine (kui see on asjakohane)
Digilahendus nr 1 – toetuste otsese haldamise platvorm	VI peatükk – artikkel 11	Toetuste otsene haldamine	Euroopa Komisjon	Kooskõlas komisjoni standardiga	//	Platvorm kasutab vajaduse korral tehisintellekti, järgides ettevaatuspõhimõtet.
Digilahendus nr 2 – levitamispõlvorm(id)	VI peatükk – artikkel 10	Programmi tulemuste levitamine	Euroopa Komisjon	Kooskõlas komisjoni standardiga	//	Platvorm kasutab vajaduse korral tehisintellekti, järgides ettevaatuspõhimõtet.

Digilahendus nr 1 – toetuste otsese haldamise platvorm

Digi- ja/või valdkondlik poliitika (kui see on asjakohane)	Selgitus selle kohta, kuidas see on kooskõlas
--	---

<i>Tehisintellektimäärus</i>	Tehisintellekti ära kasutades tagab Euroopa Komisjon tehisintellektimääruse järgimise.
<i>ELi küberturvalisuse raamistik</i>	Ilma et see piiraks määruse (EL) 2016/679 kohaldamist, tagab Euroopa Komisjon käesoleva määruse otstarbel kogutud ja salvestatud andmete turvalisuse, terviklikkuse, ehtsuse ja konfidentsiaalsuse.
<i>eIDAS</i>	Ei kohaldata
<i>Ühtne digivärv ja siseturu infosüsteem</i>	Ei kohaldata
<i>Muu</i>	//

Digilahendus nr 2 – levitamispatform(id)

Digi- ja/või valdkondlik poliitika (kui see on asjakohane)	Selgitus selle kohta, kuidas see on kooskõlas
<i>Tehisintellektimäärus</i>	Tehisintellekti ära kasutades tagab Euroopa Komisjon tehisintellektimääruse järgimise.
<i>ELi küberturvalisuse raamistik</i>	Ilma et see piiraks määruse (EL) 2016/679 kohaldamist, tagab Euroopa Komisjon käesoleva määruse otstarbel kogutud ja salvestatud andmete turvalisuse, terviklikkuse, ehtsuse ja konfidentsiaalsuse.
<i>eIDAS</i>	Ei kohaldata
<i>Ühtne digivärv ja siseturu infosüsteem</i>	Ei kohaldata

<i>Muu</i>	//
------------	----

4.4. Koostalitlusvõime hindamine

Ei kohaldata

4.5. Digimõõtme rakendamist toetavad meetmed

Meetme kirjeldus	Viide (viited) nõudele (nõuetele)	Komisjoni roll (kui see on asjakohane)	Kaasatavad osalejad (kui see on asjakohane)	Eeldatav ajakava (kui see on asjakohane)